

Riksdagens protokoll

2007/08:78

Torsdagen den 13 mars

Kl. 12.00 – 16.34

Protokoll
2007/08:78

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 7 mars.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2007/08:472

Till riksdagen

Interpellation 2007/08:472 Vanliga läkemedel utanför högkostnads-skyddet

av Alf Eriksson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 1 april 2008.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 6 mars 2008

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2007/08:66, 68 och 84 till justitieutskottet

2007/08:76 till trafikutskottet

2007/08:105 till socialförsäkringsutskottet

2007/08:107 till miljö- och jordbruksutskottet

Minoritetsfrågor

4 § Minoritetsfrågor

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU13
Minoritetsfrågor.

Anf. 1 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! Till detta betänkande, KU13 *Minoritetsfrågor*, finns elva reservationer, varav tio kommer från Vänsterpartiet. I betänkandet behandlas motioner gällande teckenspråk, nationella minoriteter i grundlagen, utbildning, stöd till organisationer, äldreomsorg, medier och den romska minoriteten. Jag ställer mig naturligtvis bakom alla våra reservationer men väljer att särskilt lyfta fram reservation 5, som tar upp teckenspråket.

Herr talman! Språket är en viktig grund för vår identitet och vår självkänsla. Det är genom språket vi samspelar med varandra, och det är genom språket vi uttrycker våra känslor och åsikter. Språket är nyckeln till så mycket i våra liv. Om detta råder säkert inte den minsta oenighet här i kammaren.

I Sverige finns det i dag ca 10 000 personer som har varit döva sedan barnsben – ja, en tredjedel av dem är faktiskt barn. Deras modersmål är teckenspråket. För dem är svenskan ett andraspråk. Totalt är det ca 30 000 personer som är teckenspråkiga i Sverige i dag. Flera utredningar har behandlat teckenspråkets ställning i Sverige, till exempel SOU 2006:54 *Teckenspråk och teckenspråkiga: Översyn av teckenspråkets ställning*.

Vänsterpartiet delar den utredningens åsikt att teckenspråket ofta har betraktats som ett kommunikationsmedel för de människor som inte har kunnat tillgodogöra sig de hörandes språk. Vi menar att teckenspråket inte är ett substitut för svenskan. I likhet med utredningen anser vi att det är att betrakta som ett modersmål. Det är en insikt som delas av många som är insatta. Vi delar utredningens åsikt att det svenska teckenspråket borde ha samma folkrättsliga skydd som de nationella minoritetsspråken.

Herr talman! I denna fråga står vi uppenbarligen ensamma i denna kammare. Varken högeralliansens partier, Socialdemokraterna eller Miljöpartiet är beredda att erkänna teckenspråket i denna betydelse. Dessa partier hänvisar nu till ytterligare en utredning, Språklagsutredningen. Hur många utredningar ska behövas? Hur många hänvisningar ska behövas?

I likhet med äldre människor i de nationella minoriteterna har de äldre döva många gånger vuxit upp utan att kunna använda sitt modersmål under sin skolgång. I dag har teckenspråket en stark ställning, men fortfarande ses det av många som ett substitut till den talade svenskan.

Vi i kammaren har dock i dag en möjlighet att ge teckenspråket en högre status och på så sätt ge dem som har det som sitt modersmål rätt att bli tagna på allvar i alla samhälleliga situationer.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 5.

Prot. 2007/08:78

13 mars

Minoritetsfrågor

Anf. 2 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s):

Herr talman! Minoritetspolitiken har varit ett eget politikområde sedan år 2000, då Sverige ratificerade ramkonventionen om skydd för de nationella minoriteterna och minoritetsspråkskonventionen. Under de åren har den socialdemokratiska regeringen arbetat på bred front för att försöka komma en liten bit på väg inom det område som konventionerna berör.

I Europarådets senaste rapport utifrån Sveriges andra rapport, avlämnad i juli 2006, gör kommittén bedömningen att Sverige har vidtagit ett flertal värdefulla åtgärder i syfte att förbättra skyddet för de nationella minoriteterna. Konstitutionsutskottet gjorde också självt en genomgripande uppföljning 2004–2005 och gav ut tre rapporter. Men det finns fortfarande mycket att göra. Vi får inte luta oss tillbaka och tro att dessa frågor löser sig själva.

En faktor som lyfts fram både i konstitutionsutskottets rapporter och av Europarådet är kommunernas långtgående ansvar i frågor som rör minoriteterna och de begränsade insatser som görs från kommunsektorn. Det gäller undervisningsområdet, äldreomsorgen och spridandet av information och kunskap om de nationella minoriteterna.

Jag tror att alla är medvetna om att det kan vara svårt att få tag i lärare som kan undervisa i minoritetsspråk i små kommuner i alla delar av landet. Det kan också vara svårt att skapa kunskap och sprida information i de delar av landet som inte känner sig direkt berörda av minoritetsfrågorna. Men vi har minoriteter i alla delar av Sverige, och hela Sverige har ett ansvar för att konventionen följs. Det gäller inte minst attityder och fördomar, som jag återkommer till senare. Därför kan säkert den handbok om mänskliga rättigheter som Göteborgs universitet på uppdrag av den förra regeringen kommer med under sensvåren 2008 vara till hjälp ute i kommunerna.

I vårt betänkande i dag finns många viktiga motioner. Den nu sittande regeringen har aviserat en minoritetspolitisk proposition under 2009. Det finns också en del andra utredningar som är på gång. Med tanke på den beredning som pågår har vi socialdemokrater avstått från att reservera oss i det här betänkandet.

När det gäller de samiska frågorna har det skett en hel del utredningar som nu måste samlas ihop och bilda en helhet. Det är viktigt att stärka samernas inflytande över frågor som rör den samiska befolkningen. Men det är också viktigt att lösningarna kan accepteras av hela den samiska befolkningen och inte bara delar av den. Lösningarna ska också vara godtagbara och accepteras av andra som bor i förvaltningsområdet liksom kanske av andra som har intressen i områdena. Detta är ingen enkel uppgift, men löses den inte politiskt blir det domstolarna som tar över, och då har vi gett upp tron på att demokratin är det verktyg vi ska jobba med.

Frågor som utökat förvaltningsområde för den finska och samiska minoriteten är utredda och bör få en snar lösning. Likadant bör också den kritik som riktas mot Sverige när det gäller stöd till medier på meänkieli och samiska, som har behandlats i presskommitténs betänkande *Mångfald och räckvidd*, kunna komma till riksdagen inom det snaraste, kanske till och med utan att invänta 2009 års minoritetsproposition.

En minoritetsgrupp som bör ägnas särskild uppmärksamhet är den romska gruppen. Den har funnits i Sverige sedan 1500-talet. I dag bor här mellan 40 000 och 50 000 romer. Det är en grupp som än i dag ofta bemöts med fördomar och negativ attityd. Det finns också en begränsad kunskap om romers livsvillkor. Många romer har än i dag svårt att ta sig in på arbetsmarknaden, svårt att få bostad, blir nekade tillträde till offentliga lokaler och platser och kan inte alltid tillgodogöra sig utbildning på lika villkor.

Sverige har erkänt den romska gruppen som nationell minoritet. Vi har ett stort ansvar för att se till att kunskapen ökar och att problemen uppmärksammas och löses.

Under 2002 startade den socialdemokratiska regeringen ett arbete för att stärka de romska kvinnornas situation. En arbetsgrupp bildades, bestående av romska kvinnor och personer från departementet. Ett flertal regionala seminarier genomfördes. Jag tycker att det är beklagligt att det inte har funnits intresse från den nuvarande regeringen för att låta denna arbetsgrupp arbeta vidare.

Beslutet som fattades före regeringsskiftet om att inrätta en romsk delegation har fullföljts av den nuvarande regeringen, och det är jag mycket glad för, men delegationens uppgifter är inte de som den romska kvinnogruppen arbetade med. Den gruppen och det arbetet låg direkt under departementets ansvar.

Herr talman! Här finns mycket kvar att göra, och vi förutsätter att den nu sittande regeringen verkligen visar framfötterna i dessa frågor och tar sitt ansvar, så att vi inte avstannar i det arbete som påbörjats eller till och med börjar backa. Sverige har ett stort ansvar, och vi avvaktar med intresse vad propositionen kommer att innehålla.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande nr 13.

Anf. 3 STEFAN TORNBERG (c):

Herr talman! Som företrädare för alliansen i konstitutionsutskottet kan jag konstatera att det finns en stor majoritet bakom betänkandet och också en bred samsyn i övrigt i de grundläggande frågorna om de nationella minoriteterna.

Det är kanske konstigt att säga det med tanke på att det finns hela elva reservationer, men som Helene Petersson sade tidigare finns det mycket intressanta saker i motionerna som också kommer att komma upp i en rad utredningar och beredningar som är på gång. I avvaktan på Grundlagsutredningen, Språklagsutredningen, Public service-utredningen, beredningen av presstödet och den aviserade minoritetspropositionen som väntas under det kommande året finns det inte skäl för kammaren att föregripa den behandlingen.

Minoritetspolitiken handlar om skyddet av de nationella minoriteterna och deras rätt att använda minoritetsspråken. Det är viktigt att komma ihåg att det här inte är en sak som bara berör oss i Sverige, utan en del av det internationella skyddet av de mänskliga rättigheterna. Därför är det också självklart att det finns ett internationellt intresse för hur vi i Sverige tar hand om våra nationella minoriteter. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att detta är en del av det svenska kulturarvet.

För att en grupp ska vara en nationell minoritet krävs att det finns en uttalad samhörighet, en gemensam religiös, språklig, traditionell eller kulturell tillhörighet och en vilja hos gruppen att behålla och utveckla den egna identiteten. En faktor som är viktig är självidentifikationen, att det är individen själv som avgör om han tillhör gruppen. Det tycker jag är en självklar grund i den nationella minoritetspolitiken. Det borde gälla alla grupper.

Vi kan se i konstitutionsutskottets betänkande att inte alla nationella minoriteter är behandlade på samma sätt där. Jag tänker då bland annat på sverigefinnarna. Jag förutsätter att det är en fråga som också kommer att beröras i det kommande arbetet.

Det finns ett skäl till att samerna intar en särställning i den svenska politiken när det gäller nationella minoriteter och att vi har en särskild samepolitik. Samerna är Sveriges urfolk, och det finns därför starka skäl till att de har en särställning och en särskild lagstiftning.

Som tidigare har sagts här från talarstolen har kommunerna ett mycket stort ansvar i hur den nationella minoritetspolitiken implementeras på lokal nivå. Det är ofta i kommunerna som medborgarna möter det offentliga. Därför är det positivt, i den dialog som nu krävs mellan staten och kommunerna, att en konferens kommer att arrangeras i april om just implementeringen av den nationella minoritetspolitiken, där Sveriges Kommuner och Landsting och Integrations- och jämställdhetsdepartementet är gemensamma arrangörer.

I den senaste rapporten från Europarådet konstaterades att Sverige har ett väl utvecklat minoritetsskydd, men att det finns ett oklart organisatoriskt ansvar på den nationella nivån och att vi behöver bli mycket bättre på uppföljning av de beslut som fattas. Det här ska också regeringen lämna ett svar på under våren.

Herr talman! Även om det finns en bred samsyn i det här, och den nationella minoritetspolitiken i Sverige inte har att göra med samma heta känslor som på många andra håll i världen, finns det konflikter när det gäller inställningen till rättigheter exempelvis till mark och vatten mellan den samiska befolkningen och den övriga befolkningen i vissa områden. Det är konflikten kring mark och vatten och nyttjandet av naturresurser som är spänningsfältet. Det är också därför Sverige i det här läget inte kan ratificera vare sig den nordiska Samekonventionen eller ILO 169 utan att konsekvenserna beskrivs ytterligare.

Miljöpartiets motion om definieringen av begreppet samer är intressant. Den visar komplexiteten i detta. Hur ska samerna definieras? Utifrån rösträtten i sametingsvalet, renskötselrätten eller annat? Att rättigheterna till land på en tredjedel av Sveriges yta inte är lösta illustrerar komplexiteten i frågan. Det är också viktigt att detta löses politiskt och att det inte blir en långdragen process i domstolarna.

Men även här är det viktigt att det provas på det individuella planet. Vilka individuella rättigheter har den som säger sig tillhöra det samiska samhället? Är det någon annan som ska avgöra om jag är same eller inte?

Det är också viktigt att de nationella minoriteternas kulturarv synliggörs, som framhölls i motionen. Jag tycker att det är mycket positivt med den växande självkänsla vi kan notera.

Det pågår också en förvaltningsöversyn av om förvaltningsområdena i minoritetsspråkslagstiftningen kan utvidgas. I mitt eget hemlän är det nu sju kommuner som är förvaltningsområden för meänkieli, samiska och finska. Men de nationella minoriteterna bor inte bara i vissa områden. Även om det finns en koncentration till de här kommunerna, finns det företrädare för de nationella minoriteterna i hela vårt land. Självklart ska också de ha rätt till det skydd som lagstiftningen innebär. Jag ser också där framför mig en ökad möjlighet att koppla rättigheterna till individen. Vilka rättigheter har jag som individ som bor i Ystad men betraktar mig som tornedaling? Vilka rättigheter har en same som bor i Kalmar? Har jag någon rätt till mitt språk och min kultur? Det är viktigt att den frågan diskuteras vidare.

Marianne Berg lyfte fram teckenspråket. Det är en mycket viktig fråga som inte har samma grund som de nationella minoriteterna, men förutsättningarna och utmaningarna är liknande. Det är dock positivt att det som eftersträvas i de motioner som ställs på det området tillgodoses genom den beredning som nu kommer att ske i Språklagsutredningen, som just har till uppgift att titta på de här sakerna. Att tillsätta någon ytterligare utredning vid sidan av Språklagsutredningen ser jag inte som nödvändigt.

Herr talman! Det finns anledning att fortsätta att utveckla minoritetspolitiken och särskilt att ta fram ett ökat individperspektiv. Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 4 KJELL ELDENSJÖ (kd):

Herr talman! Jag yrkar också bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Jag är siste talare i det här ärendet. Därför är det lätt att det blir upprepningar, men min förhoppning är att det här anförandet ska få karaktären av en allmän och samlad reflektion över minoritetsfrågor som har tagits upp i betänkandet.

Av betänkandetexten framgår att minoritetspolitiken inrättades som ett eget politikområde så sent som år 2000, som följd av riksdagens beslut hösten 1999 att godkänna en ratificering av dels ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter, dels den europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk.

Det var, som jag ser det, ett klokt och framåtsyftande beslut. Insikten har successivt ökat om vikten av att värna den mångfald som minoritetsgrupperna bidrar med. Den tendens som kanske ibland tidigare har funnits, att man negligerar minoritetsfolks egenart, har förhoppningsvis brutits för gott, inte minst vad det gäller grupperns eget språk.

Nu har viljan och förståelsen för att skydda det unika, att bevara kulturarv, traditioner och särarter ökat markant. Mångfalden ses i dag som något som berikar samhället, vårt land och vår värld i stort, inte minst

eftersom så mycket annat tenderar att likformas både inom och utom nationsgränserna. Det är, tror jag, värdefullt att fördjupa sig i och sätta sig in i minoritetsfrågorna för att därmed öka förståelsen för dessa och för dem som direkt omfattas av minoritetspolitiken.

Herr talman! I betänkandet behandlas 45 motionsyrkanden, vilka naturligtvis alla syftar till det vällovliga att ytterligare skjuta fram positionerna för minoriteterna i vårt samhälle. Det gäller då det egna språket, kultur, utbildning, traditioner och mycket annat.

Att utskottet avstyrker motionsyrkandena ska enligt min mening därför inte uppfattas som ett underkännande i sig av förslagen, utan det är en konsekvens av att arbeten och initiativ redan finns inom Regeringskansliet beträffande minoritetsfrågor. Dessa arbeten bör, som sedvanligt är, inte föregripas.

Ett av de mest omfattande arbetena är förberedelsen av en kommande minoritetspolitisk proposition som bland annat har utgångspunkter i de nationella minoriteternas villkor och i behovet av att tydliggöra det kommunala och regionala ansvaret.

I flertalet av utskottsmajoritetens avstyrkanden av motionsyrkandena hänvisas det därför till beredningen av minoritetspropositionen som kommer att läggas fram. Motionsyrkandena avstyrks också med hänvisning till bland annat att man inte ska föregripa Grundlagsutredningens arbete, Språklagsutredningens arbete eller annan beredning inom Regeringskansliet. I något fall avstyrker man på grund av redan höjt budgetanslag. Då tänker jag på ett anslag som gäller uppbyggnaden av minoritetsspråk.

Herr talman! Enligt min mening är det vällovligt och angeläget att bland annat genom motioner hålla debatten om minoriteters behov och betydelse levande. Det är viktigt att minoritetspolitiken bedrivs på ett sätt som gör att minoriteters särart, kultur, tradition, språk med mera kan få leva vidare och blomstra i vårt land och i en värld som alltmer präglas av globaliseringen. Jag uppfattar att regeringen har den ambitionen.

Det här motionsbetänkandet kommer, vad jag förstår, att finnas med som ett underlag vid den beredning som är på gång inom regeringen. Så det gäller att ha tillförsikt och tålamod.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

5 § Vallagsfrågor

Prot. 2007/08:78
13 mars

Minoritetsfrågor

Vallagsfrågor

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU18
Vallagsfrågor.

Anf. 5 MARIANNE BERG (v):

Herr talman! I detta betänkande, KU18, har utskottet behandlat vallagsfrågor, mycket viktiga demokratifrågor. Jag har valt att ur detta betänkande ta upp Vänsterpartiets reservation som handlar om tillgängligheten vid våra vallokaler för kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör utvärdera om den nya vallagen ledde till att personer med funktionsnedsättning kunde delta i 2006 års val under värdiga och jämställda former. Jag tycker inte att det är för mycket begärt. Men övriga partier är inte överens med oss om att en sådan utvärdering bör ske.

Herr talman! Många är de vallokaler som är placerade i skolor eller i andra byggnader eller miljöer som ibland gör det omöjligt för en person som till exempel sitter i rullstol att ta sig in. Många är också på grund av ålder drabbade av funktionsnedsättning, vilket gör att inte de heller kan ta sig in i vallokalen.

Det här ska inte få förekomma. Jag anser att det är en kränkning. Jag anser att det är en diskriminering.

I utskottets ställningstagande tas Valmyndighetens rapport upp, där man skriver att de nya reglerna om tillgängligheten till röstlokaler fungerade väl vid 2006 års val. Jo, så står det förvisso i rapporten, men det står också att det fortfarande finns ett fåtal lokaler som brister vad gäller tillgängligheten.

Jag var under gårdagen i kontakt med flera organisationer som inte har några rapporter om situationen, men samtliga uppger att några större förbättringar vad gäller tillgängligheten inte har framkommit från deras medlemmar. Så oavsett om det är flera eller om det är ett fåtal lokaler som brister i tillgänglighet ska alla röstberättigade personer i detta land kunna komma in i röstlokalen. Lika självklart ska det vara att det finns valmaterial för alla i vallokalen, till exempel valsedlar och liknande i punktskrift eller inlästa.

Det ska inte få förekomma i vårt land att personer med funktionsnedsättning inte kan komma in i röstlokalen. Det ska inte få förekomma att personer som har någon form av funktionsnedsättning ska avlägga sin röst utanför, på gatan. I verkligheten är det så för många. Det är, som jag sade tidigare, en otrolig kränkning, och det är en ren och klar diskriminering.

Herr talman! Vänsterpartiet anser, som sagt, att regeringen snarast bör utvärdera tillgängligheten, så att man efter nästa val inte ska behöva ta upp frågan ytterligare en gång här i kammaren.

Herr talman! Jag yrkar härmed bifall till Vänsterpartiets reservation i betänkandet.

Anf. 6 PHIA ANDERSSON (s):

Herr talman! Vi socialdemokrater yrkar bifall till förslaget i betänkandet, trots att utskottet avstyrker samtliga 33 motioner med hänvisning till Grundlagsutredningens arbete. Grundlagsutredningen har enligt sina direktiv att göra en utvärdering och översyn av hela valsystemet.

Jag vill ändå ta upp en fråga som är väldigt viktig ur medborgarsynpunkt. Den rör ett flertal motioner som behandlar frågan om partisymboler på valsedlarna.

Flera personer har efter förra valet påpekat svårigheterna att skilja på de olika valsedlarna. Särskilt gäller det de personer som har nedsatt synförmåga.

Socialdemokraternas valsedel har funnits i väldigt många år. Men ett nytt parti, Sverigedemokraterna, har en snarlik valsedel. Hos dem som har tänkt rösta på Socialdemokraterna har rädslan varit stor för att ta fel valsedel. Dessutom fanns det vid förra valet, när jag själv åkte runt, högar med valsedlar i vallokalerna. Sverigedemokraternas valsedlar låg ibland precis jämte Socialdemokraternas. Ibland var de faktiskt blandade i samma hög.

Det är viktigt ur medborgarsynpunkt att man känner sig säker på att man kan identifiera valsedlarna och på att man lagt sin röst på det parti som man hade för avsikt att rösta på.

En partisymbol på valsedeln skulle underlätta för människor att välja rätt valsedel. Frågan har tidigare behandlats i 1993 års vallagskommitté och 2003 års vallagskommitté, där det påpekades att det fanns en del praktiska problem med att trycka partisymbol på valsedeln. Bland annat angavs att utrymmet på valsedeln var begränsat.

Det är viktigt att Grundlagsutredningen tar upp frågan och försöker lösa de praktiska problemen med partisymbol på valsedeln till förmån för säkerheten vid väljarnas val av parti på valdagen.

Anf. 7 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m):

Herr talman! Som redan nämnts behandlas i detta betänkande vallagsfrågor som härstammar från 33 motionsyrkanden lämnade under tiden 2006 och 2007. Det gäller registrering av kandidater, utformning och distribution av valsedlar, valkretsar och röstningsförfarande. Det är något som berörs i dessa yrkanden liksom möjligheter för funktionshindrade att delta i val. Det senare ska jag kort uppehålla mig vid.

Jag vill först bara säga att samtliga motioner avstyrks. De flesta avstyrks med anledning av Grundlagsutredningens arbete som i sitt direktiv har att göra en utvärdering och översyn av hela valsystemet.

Den nya vallagen som trädde i kraft i januari 2006 innebär att kommunerna har det lokala ansvaret för valets genomförande. Rätten för väljare som befinner sig utomlands att brevrösta har permanentats, och möjligheterna att rösta genom bud har utvidgats.

Kraven på kommunerna att ordna lokaler som är tillgängliga för funktionshindrade väljare har skärpts. Detta gäller oavsett form av funktionshinder, inte endast fysiska.

Enligt Valmyndighetens rapport från det senaste valet har de nya reglerna för tillgänglighet till röstningslokaler fungerat väl. Men jag kan hålla med Marianne Berg om att väl inte är väl nog. Det ska naturligtvis vara en hundra procentig tillgänglighet.

För dem som uppgett att de kan läsa punktskrift togs ett speciellt material fram. 15 000 synskadade fick samma information som på röstkortet inläst på kassett. Vallagen fanns inspelad på teckenspråk på Valmyndighetens hemsida. En broschyr fanns även på lättläst svenska.

Utskottet understryker vikten av att alla ska kunna rösta på ett värdigt sätt utan att valhemligheten röjs och utgår från att möjligheterna att ytterligare underlätta för funktionshindrade att utöva sin rösträtt fortlöpande beaktas. Där får vi trycka på våra lokala platser.

Jag vill ändå svara Marianne Berg när det gäller kränkningen att behöva vara utanför. Hemma har vi en lokal, där funktionshindrade kommer in. Men jag vet ändå fall där vederbörande ville sitta kvar i bilen. Så jag tycker inte att den meningen ska strykas. Den möjligheten ska finnas. För det kan vara kränkande åt andra hållet av olika skäl. Även om inte hinder finns väljer man att inte gå in i vallokalen.

När det gäller partisymbolerna, Phia Andersson, är det väl bra. Nackdelen är bara att om man trycker det i svartvitt blir de ännu mer otydliga. Jag satt och funderade här på blåklint, ros och maskros. Det kan vara lite svårt när det är svartvitt att tyda dem. Jag tror att i färg blir det väldigt dyrt.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 8 ANNIE JOHANSSON (c):

Herr talman! Betänkandet innehåller en rad spännande framtidsmöjligheter rörande demokratiutveckling i samband med val med ny teknik. Elektroniska röstningsförfaranden lyfts fram bland annat som en spännande form som används i några länder redan nu. Grundlagsutredningen har i uppdrag att utvärdera hela valsystemet, och vi ska här inte föregå dess arbete.

För två veckor sedan besökte Centerpartiets riksdagsgrupp Estland och studerade där bland annat deras utvecklade e-demokrati. E-Estland har en lägre procentandel Internetanvändare än Sverige, men trots det var 86 procent av deklARATIONerna gjorda över Internet. De har ett e-röstningsförfarande vid de allmänna valen, och allmänna offentliga handlingar finns elektroniskt med möjlighet till direkt påverkan av exempelvis propositioner från dess regering på en Internetportal.

Diskussioner om en ny, kompletterande form av röstningsförfarande är en pågående diskussion i många länder. Det är en enorm framtidspotential att kunna nyttja Internet som en naturlig del i demokratin. Samtidigt innehåller det naturligtvis också säkerhetsaspekter vad gäller exempelvis vår rätt till valhemlighet.

Runt om i världen pågår nu pilotprojekt vad gäller e-röstning i allmänna val. I Estland är det ett naturligt komplement. 2001 hade Australien sin första e-röstningsmöjlighet till det australiska parlamentsvalet, där 8,3 procent av alla röstande använde elektroniska röstningsmaskiner. I Belgien röstar man sedan 1991 elektroniskt med en stor andel röstande. Även USA, Frankrike, Tyskland och Indien har i mindre eller större utsträckning elektroniska förfaranden vid röstning.

Valmyndigheten fick 2007 ett uppdrag i regleringsbrevet att lämna en rapport om uppbyggnaden av en kunskapsbank med erfarenheter från kommuner som använder elektronisk röstning vid kommunala rådgivande opinionsundersökningar. Genom denna rapport ska det, enligt regleringsbrevet, framdeles vara möjligt för kommuner som vill använda elektronisk röstning att göra det både enkelt och mer kostnadseffektivt.

Som en huvudanledning till att använda sig av elektronisk röstning angav de deltagande kommunerna ett ökat deltagande och engagemang i kommunala frågor mellan valen. Det var tyvärr ett för litet antal kommuner som deltog för att man skulle kunna upprätta en kunskapsbank, men det finns en enorm information i de rapporter som har lämnats in.

Jag kan konstatera att projekt eller verkliga genomföranden görs på många ställen, både i vårt närområde och i övriga världen, för att komplettera det vanliga röstningsförfarandet med papperslapp och kuvert med en modern teknik. Det finns vissa säkerhetsmässiga aspekter som måste analyseras och bejakas, men det är helt klart så att framtiden kommer att innebära att vi nyttjar modern teknik för att stimulera det demokratiska samtalet och deltagandet.

Jag yrkar efter en utläggning om en möjlig framtid för IT-demokratins bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande.

Anf. 9 HANS WALLMARK (m):

Herr talman! Jag tänkte kort beröra någon av de motioner som behandlas i konstitutionsutskottets betänkande. Jag har också förståelse för att motionerna avstyrks med hänvisning till den pågående Grundlagsutredningen. Jag är dock inte alldeles säker på att alla saker kommer att behandlas av utredningen, än mindre att det kommer att läggas fram konkreta förslag i de riktningar som jag och andra motionärer har berört. Det finns således skäl att tro att frågorna återkommer till riksdagen, både i form av nya motioner och i riksdagsdebatter.

Herr talman! I år är det 350 år sedan freden i Roskilde 1658 och Skåne blev svenskt. Med det som utgångspunkt känns det naturligt att tala om en viss motion.

Herr talman! Det är inte motionen om att våra utlandssvenskar borde ges möjlighet till riksdagsrepresentation via egen valkrets, en nog så viktig fråga. Det handlar i stället om möjligheten att skapa en gemensam riksdagsvalkrets av de fyra som i dag finns i Skåne.

Vi återvänder till 1600-talet. Då skapades för att försvåra i Skåne genom en diagonaldragning det som varit Malmöhus län respektive Kristianstads län. Glädjande nog har bildandet av Region Skåne och ett ökat regionalt ansvar inneburit att gamla, flerhundraåriga gränser suddats ut under det senaste årtiondet.

Skåne är en logisk enhet med över en miljon invånare, en gemensam identitet oavsett om man bor och verkar i Båstad, Simrishamn, Trelleborg eller Hässleholm. Det försöksområde Region Skåne nu är tillsammans med Västra Götaland kommer förhoppningsvis att permanentas under denna mandatperiod. En i mitt tycke logisk fortsättning och förlängning av detta arbete vore skapandet av en gemensam riksdagsvalkrets för Skåne.

Skåne län har med dagens befolkningsunderlag 39 fasta mandat. Som jämförelse kan nämnas att Stockholms kommun har 27 fasta mandat, och Stockholms län har 36 fasta mandat. Jag tror att det har varit till det befolkningsmässigt stora Stockholmsområdets fördel att ha sluppit bli uppdelat på fler valkretsar som exempelvis Stockholms län södra respektive norra. Många av de politiska frågorna och utmaningarna är säkert gemensamma. Så är det även för Skåne.

Herr talman! Först en permanentning av det regionala självstyret i Skåne, sedan Grundlagsutredningens betänkande, och därefter en skånsk valkrets – herr talman, kan man hoppas på det?

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 12 §.)

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU8
Naturkatastroffond m.m.

Anf. 10 ULLA ANDERSSON (v):

Herr talman! Jag ska debattera den här frågan för Vänsterpartiets räkning eftersom jag är en av motionärerna och initiativtagare till motionen. Den har väckts i samarbete med Lantbrukarnas Riksförbund hemma i Gävleborg.

Ursprunget är framför allt de klimatförändringar som redan är här och som vi kan se i det extremväder vi har här i vårt land och runt om i världen. Även om vi gör allt vad vi kan för att stoppa våra utsläpp och minska människans påverkan på miljö och klimat kommer det att ta oerhört lång tid innan det får några effekter på klimatet.

Har vi då ett samhällssystem som bidrar till att öka tryggheten i samhället och för den enskilde när klimatförändringarna nu finns här – om en storm, en översvämning eller ett jordskred drabbar en? Svaret är tyvärr nej.

Tänk er själva att utsättas för att en damm brister, vilket hände i fjol – tror jag att det var – och huset spolats bort! Det finns ingen försäkring som täcker det. Tänk er att som bonde som har brukat jorden i flera generationer återkommande drabbas av extremväder så att skörden inte kan ge intäkter så att man kan fortleva. Eller tänk er att ladugården blåses bort! Då är allt borta, och ingen försäkring täcker.

Jag kommer från Gävle. Där hade vi en snökatastrof 1998, då vi gick på bilarnas tak. Jag gick ovanför mitt eget kök och tittade ned. Det var snöväder, det! Det kan jag lugnt lova. Man fick åka snöskoter ut med hemtjänsten för att bistå de äldre. Vi bildade frivilliga snöskottarkedjor för att skotta ut människor med funktionsnedsättningar och äldre som inte på något sätt kunde ta sig ut annars.

Kommunen var då mycket osäker på om man över huvud taget skulle kunna få den ersättning man behövde för alla de utlägg man hade. Det visade sig att vi fick tillbaka en del av pengarna från Räddningsverket. Men systemet i sig har självfallet brister, och gränsdragningen är mycket svår.

Motionen som vi har väckt och som i dag föreslås avslås bygger på ett system som man har i Norge och som jag kom i kontakt med genom ett styrelseuppdrag som jag hade i Svenska Kommunförsäkrings AB. Där ingår ett flertal kommuner i Sverige, men också en kommun i Norge – Trondheim. Det visade sig att vårt försäkringsbolag, där den kommunen ingick, fick avsätta 0,11 promille av allt som betalades in för det som kunde brandförsäkras till en naturskadepool för att just täcka skador vid naturkatastrofer.

I Norge har man byggt upp ett system i samarbete med berörda organisationer och företag för att kunna skapa en trygghet vid naturkatastrofer. Alla försäkringsbolag som vill teckna försäkringar i Norge måste ingå i Naturskadepoolen. Den får inte gå med vinst. De objekt som försäkras däri är alla sådana som kan försäkras mot brand. I fjol var avgiften 0,11 promille. Avgiften förs till Naturskadepoolen. Den får alltså inte gå

med vinst, och den styrs gemensamt av alla försäkringsbolag genom en styrelse. Storleken på den avgift som kommer att tas ut i framtiden beror på hur naturkatastrofer drabbar landet. Men genom att alla är med och bidrar genom en viss promille på de objekt som försäkras mot brand blir inte avgiften så hög.

Staten har en naturkatastroffond som täcker det som inte kan försäkras mot brand. Den går genom domstolsväsendet. Det kan handla om vägar, broar eller sådant som inte går att brandförsäkra.

Vi tycker att det här är ett system som borde intressera Sverige. Självfallet finns det undantag i Norge, och det kommer att kunna finnas undantag också i Sverige. Men vi tycker att modellen är mycket väl värd att titta på.

Majoriteten i utskottet säger att vi inte ska göra det, utan man vill invänta propositionen. Man hänvisar också till Klimat- och sårbarhetsutredningen och till en reservation som vann gehör förra mandatperioden. Reservationen handlar om att man ska skapa någon form av naturkatastroffond för kommunerna. Man ska utreda om det på något vis går att inkludera enskilda.

Klimat- och sårbarhetsutredningen har kommit fram till att man inte ska inkludera enskilda eller privata försäkringslösningar, utan helt och hållet överlåta det här till marknaden att sköta.

Vi menar att om man enbart sitter still och väntar, som utskottets majoritet önskar, kommer vi att få en proposition där det här inte har beaktats – där man inte har sett över det norska systemet i Norge. Vi förväntar oss att man skulle kunna göra det fram till i höst. Det borde vara ganska enkelt. Jag har till och med regelverket med mig här för att ni ska kunna ta del av det. Det är ganska enkelt att sätta sig in i systemet eftersom det är helt offentligt.

Vi försöker i alla fall påverka. Jag vet att också Lantbrukarnas Riksförbund trycker på i frågan, och jag hoppas att också de kommer att vinna gehör från de olika länsbänkarna. Jag vet att riksdagspolitiker, framför allt från län som har drabbats kraftigt av stormar, tidigare har agerat och väckt motioner som enskilda. Jag kommer från ett län som drabbades av snöstorm, inte helt nyligen men för tio år sedan. Men jag menar att oavsett om man kommer från ett län där sådant här har skett eller inte måste det ligga i samhällets intresse att ordna ett system där vi kan skapa så mycket trygghet som möjligt.

I det underlag vi har fått från utskottet kan vi läsa att det kanske inte är riktigt bra att skapa ett försäkringsskydd, för då arbetar man inte förebyggande. Det är en lite konstig inställning, måste jag säga. Jag har en hemförsäkring, och nog tusan försöker jag ändå sköta om mitt hus så att inte taket ska rasa in. Jag har en trafikförsäkring, och inte åker jag omkring och krockar för att jag ska få ut på den. Jag tycker inte att argumenten håller fullt ut. Visst finns det en del att fundera över, men jag tycker att det är lite väl klen med underlag i det pm som försvarsutskottet har.

Jag yrkar bifall till vår reservation. Tyvärr tror jag inte att vi kommer att vinna gehör för detta här i kammaren i dag, men det kanske ändå på något vis kan öppna och bidra till att vi kan få en majoritet för att finna en lösning på det samhällsproblem som redan är här och som vi redan borde ha funnit en lösning på.

Prot. 2007/08:78
13 mars

Naturkatastroffond
m.m

Anf. 11 MATS BERGLIND (s):

Herr talman! I grunden är vi socialdemokrater för ett införande av en naturkatastroffond. Den socialdemokratiska regeringen med Ulrica Mesing som minister tog initiativ till en sådan efter de erfarenheter hon och regeringen hade av den stora stormen nere i Småland.

Men det är inte helt okomplicerat. Jag tycker att Ulla Andersson på ett förtjänstfullt sätt redogjorde både för problematiken och för vilka möjligheter som finns. Vi socialdemokrater har avstått från att väcka någon motion i frågan just nu. Det beror på att det finns en del utredningar som försöker bevisa svårigheterna i hur det här ska regleras. Den norska modellen med en gemensam försäkringsmodell är en sak. Det finns kanske också andra frågor som ska vägas in.

Det viktiga är att incitamentet för ett förebyggande arbete fortfarande finns, så att man inte bara kan säga att om det händer något blir det en försäkringslösning eller så får staten gå in och ta kostnaderna. Detta är mycket viktigt. Som privat ägare har man en skyldighet och ett ansvar för att se till att den egendom man har är försäkrad på ett sådant sätt att det ska kunna regleras om något skulle inträffa.

Men så har vi det där som kan inträffa som är mycket större än vad det allmänna kan klara av. Det kan vara en damm som brister, att det blir stora översvämningar eller den typen av skador som kan drabba inte minst kommuner och landsting. I ett sådant läge är det naturligtvis viktigt att det finns ett sätt att gå in och ta över ett ekonomiskt ansvar.

Men vi är, som sagt var, inte riktigt hemma än när det gäller vilken modell som vi vill rekommendera mest. Därför, herr talman, tänker vi avvakta regeringens proposition och återkomma i den här frågan och vara tydliga med vad vårt alternativ är.

Ulla Andersson tog upp att regeringen med all sannolikhet skulle föreslå privata lösningar. Då kan jag nog på stående fot, utan att ha rådfrågat min partigrupp, säga att det tror jag att vi inte kommer att stödja.

Men vi vill också ge regeringen en chans. Vi hoppas nu att det händer lite grann. Det här har dragit ut på tiden i onödan. Vi känner att regeringen nu måste sätta ned foten och komma med en proposition. Därefter får vi ta ställning till hur vi tänker göra.

Med det tänker jag yrka bifall till förslagen i dagens betänkande.

Anf. 12 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag begärde replik av två anledningar. Den ena anledningen var att jag ansåg att vi också behövde privata lösningar, alltså att vi genom privata försäkringslösningar precis som i Norge skulle kunna ha en avgift på de objekt vi brandförsäkrar. Man skulle kunna ha en sådan naturskadepool som de har i Norge dit de här pengarna går. Poolen får inte gå med vinst, men den finns där som en trygghet om det sker en naturkatastrof.

Sedan tycker jag, precis som Mats Berglind var inne på, att även staten på något sätt måste ha avsatt pengar för att täcka upp för sådana här händelser.

Mats Berglind sade att Socialdemokraterna tänker avvakta till i höst innan man riktigt sätter ned foten och att det är en komplicerad fråga. Javisst, så är det. Men eftersom Klimat- och sårbarhetsutredningen inte har tittat på den norska modellen menar jag att vi skulle kunna vinna tid genom att redan nu ge ett tilläggsuppdrag till utredningen eller till någon annan att titta närmare på det här och se om det skulle kunna vara något som regeringen sedan skulle kunna lägga fram i sin proposition. Annars ska propositionen i sin tur gå ut på remiss och det ska påpekas att vi kanske skulle ha den här modellen i stället. Utredningen sade också att man inte såg någon nödvändighet av de privata lösningarna utan att marknaden ska fixa det här helt själv.

Min fråga till Mats Berglind blir: Är det inte lite att fördröja frågan, eller är det kanske så att Socialdemokraterna inte riktigt har satt ned foten men vill öppna för att finna en lösning?

Anf. 13 MATS BERGLIND (s) replik:

Herr talman! Vi socialdemokrater försöker alltid finna breda lösningar som håller över tid när det är sådana här nationella angelägenheter som inte ska förändras på grund av vilken regering som sitter efter förändrade majoritetsskiften. Det är en ambition vi har i sådana fall.

Jag har full respekt för att Vänsterpartiet har tagit ställning. De vet vilken modell de förordar. Jag kan erkänna att vi har en bit kvar att diskutera, och vi vill nog se flera olika alternativ innan vi tar slutlig ställning. Det är ett arbetssätt som vi har. Det kan vara lite olika mellan partierna.

Om det kommer en proposition, jag hoppas ju att den kommer tidigare än i höst, i så fall tidigt i höst är det alldeles utmärkt. Det fördröjer ju inte speciellt mycket, för om regeringen lägger fram en proposition ska den inte ut på remiss. Den ska behandlas av riksdagspartierna här i riksdagen. Det är ju den gängse hanteringen. Det ser jag inte som något fördröjande.

Anf. 14 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Visst är det väldigt bra med lösningar som är hållbara över tid, särskilt i sådana här komplexa frågor och frågor som bygger på gedigna samhällslösningar. Det är vi helt överens om.

Vi i Vänsterpartiet har lyft fram den norska modellen därför att vi tycker att den är värd att titta närmare på. Om den sedan är exakt applicerbar på Sverige eller om det finns bättre lösningar som kan komplettera och så vidare är vi öppna för det. Men vi tycker att den är värd att fördjupa sig i.

Vi tycker att den har sin styrka i att det är parterna i sig som tillsammans har utarbetat ett reglemente och ett styrdokument som sedan har fastställts av de förtroendevalda. En sådan lösning visar också på hållbarhet. Dessutom har man den statliga naturskedefonden. Därför tycker vi att det skulle vara bra om den var utredd tills propositionen kom. Det är därför vi försöker driva på här.

På så vis kanske vi delvis har lika arbetssätt, men också olika arbetssätt eftersom vi menar att den norska modellen är värd att fördjupa sig i. Vi ser att Klimat- och sårbarhetsutredningen inte har gjort det, och då tvivlar ju vi på att regeringen själv kommer att göra det. Vi kan alltid hoppas och hålla tummar och tår, men jag tror inte att det riktigt hjälper i det här politiska klimatet.

Jag hade hoppats att Mats Berglind kanske också kunde hjälpa till och trycka på. Jag vet ju att det finns andra organisationer ute i samhället som förväntar sig och trycker på för att finna en lösning. Lantbrukarnas Riksförbund är självklart en, men jag vet också att delar av försäkringsbranschen är mycket positiv till en sådan lösning som i Norge. Förhoppningsvis kanske Socialdemokraterna också tycker att den norska modellen är värd att titta vidare på.

Anf. 15 MATS BERGLIND (s) replik:

Herr talman! Det hörs lång väg att Ulla Andersson och jag i sak är ganska överens. Det här måste lösas. Det är bara det att vi inte är riktigt överens om och har bestämt oss för vilken modell. Men jag ser fram emot ett konstruktivt samarbete med Vänsterpartiet i den här frågan inför den proposition som förhoppningsvis kommer tidigt i höst så kanske vi gemensamt kan komma fram till en ståndpunkt och driva en linje som gör oss båda nöjda.

Att det finns andra aktörer, LRF till exempel, som har haft en mycket tydlig ståndpunkt i den här frågan känner jag väl till som gammal LRF:are. Det är inte någon nyhet för mig. Jag ser fram emot ett konstruktivt samarbete.

Anf. 16 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Harmonin står som spön i backen i kammaren nu. Vem vore jag att gå in och störa denna stämning? Det är inte alltid som oppositionen är så samstämd, men jag gläder mig åt detta och hoppas att jag kan bidra till den goda stämningen ett tag till. Jag lyssnade med intresse till Ulla Andersson och även till Mats Berglind.

Jag tänkte göra ett kort inlägg rörande det här betänkandet som ju handlar om behovet av någon form av naturkatastroffond eller liknande vid till exempel klimat- och väderbetingade skador av mycket stor omfattning på exempelvis jord- och skogsbruket.

Betänkandet berör även de kostnader som kommunerna kan drabbas av vid stora katastrofer och där det finns statliga anslag via Statens räddningsverk. En utredning har nyligen föreslagit ett nytt riskfinansieringsystem för katastrofersättning till kommunerna bestående av tre nivåer. Den första omfattar sådana kostnader som kommunerna själva kan bära. Den andra är en för kommunerna obligatorisk katastrofförsäkring. Och den tredje nivån innebär att staten träder in.

Sedan har vi en annan utredning, Klimat- och sårbarhetsutredningen, som nyligen har föreslagit att det privata försäkringsskyddet bör utvecklas så att enskilda och näringsidkare själva ska ta ansvaret och försäkra sig även mot mycket stora effekter av katastrofer.

Jag har en kritisk syn på det utredningsförslaget. Visst kan det privata försäkringsskyddet täcka mycket och ska vara det grundläggande. Men vid stora skador, stora katastrofer som den enskilde inte rimligen kan stå för och som den enskilda kommunen kanske inte rimligen kan stå för, blir årspremierna så stora att försäkringslösningar inte fungerar. Detta är grundorsaken till att sådana försäkringslösningar inte har utvecklats i vare sig Sverige eller vad jag vet andra länder för skador vid mycket stora katastrofer.

Riksdagen uttalade 2005 att ett nationellt katastrofkonto borde övervägas på sikt. Det tycker jag är ett bra uttalande. Eftersom frågan nu bereds av regeringen hänvisar utskottet till det och avstyrker därför motionen. Jag ser fram emot att regeringen ska överväga problemet. Som Mats Berglind sade får vi se vad det hela resulterar i.

Frågan är komplicerad, men enligt min mening är det befogat med ett statligt ansvar utöver det enskilda eller kommunala ansvaret. Frågan rör sig också. Det har hänt stormen Gudrun, och det har hänt stormen Per. Vi känner till klimatfrågorna och de ökade spänningar som faller ut i form av oväder och andra effekter.

EU:s jordbrukskommissionär från Danmark har nyligen uttalat att klimatförändringarna och de därmed följande ökande väderpåfrestningarna aktualiserar behovet av någon form av naturkatastroffond. Frågan rör sig.

Vänsterpartiet pekar på ett norskt system. Jag kan hålla med om att systemet inte är ointressant. Sådana typer av system bör vara med vid regeringens prövning. Vänsterpartiets reservation är tydlig, som Mats Berglind sade, nämligen att systemet ska utredas i syfte att införa det. Detta är att gå för långt. Jag har inte den informationen och helhetsbilden så att jag kan ta ställning till frågan. Det är rimligt att motionen avstyrks, men jag utgår från att sådana lösningar prövas i regeringens beredning.

Jag hälsar också med tillfredsställelse de resonemang som Ulla Andersson och Mats Berglind för. Det är en omsvängning. Det är starkt; man ska kunna ändra sig i politiken när verkligheten ändrar sig. Under de gångna tolv åren, före alliansregeringen, hände inget i frågan. Försvarsutskottet behandlade motioner vid flera tillfällen, och de avstyrktes just med det syfte som Mats Berglind inte talade för i dag, nämligen att detta i första hand ska ligga på privata sidan. År 2005 blev det ett tillkännagivande genom att alliansen fick med sig något annat parti för det uppdrag som regeringen nu har.

Jag hälsar med tillfredsställelse att det finns en öppenhet i frågan. Regeringen arbetar med den. Öppenheten finns i riksdagen. Vi får se vilket förslag som det hela landar i, och sedan får vi återkomma i debatten. Min uppfattning är att det privata skyddet är grunden, och det kan säkert utvecklas. Det finns olika system. Det är ett intressant system i Norge. Det är rimligt med ett statligt ansvar under de specificerade förutsättningar som finns i dag, men de kan utvecklas. Vi får se var detta landar. Det är en viktig fråga.

Prot. 2007/08:78

13 mars

Naturkatastroffond

m.m

Anf. 17 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är trevligt att Staffan Danielsson tycker att det norska systemet inte är ointressant och att han är öppen för att finna lösningar. Jag tänkte att jag skulle läsa högt ur vår motion eftersom han säger att vi är så bestämda: "Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med uppgift att se över reglerna för försäkringar vid naturkatastrofer."

Sist i motionen står det att vi föreslår att en utredning tillsätts som ska ha till uppgift att se över de regelverk som i dag gäller i syfte att skapa ett liknande system som i Norge. Vi är inte så precisa. Vi vill titta närmare på systemet för att se vilka delar vi skulle kunna använda oss av i Sverige, de delar vi tycker är bra. Det gäller också det arbetssätt som har använts för att ta fram systemet.

Staffan Danielsson säger också att det privata skyddet är det grundläggande och att det ska vara en statlig lösning för att täcka upp när det sker oerhört stora katastrofer. Så tycker också Vänsterpartiet. Klimat- och sårbarhetsutredningen framför att systemet med privata försäkringslösningar för naturkatastrofer i dag inte fungerar som det borde, men utredningen tänker inte lägga fram förslag till vad som bör göras utan överlämnar det helt till marknaden.

Vi menar att man som beslutsfattare har ett ansvar att även tillgodose behov hos de enskilda privata som faktiskt behöver försäkra sig mot naturkatastrofer. Hittills har vi inte sett så mycket att marknaden har velat ta på sig det ansvaret och jag har inte heller hört några entydiga signaler från dem. Därför borde vi titta på detta och presentera detta för marknaden. Vi kan se om vi tillsammans med parterna kan arbeta för att skapa ett regelverk.

Det är därför tråkigt att vi verkar vara överens om att systemet är värt att titta på medan majoriteten vill vänta till i höst och se vad regeringen har tittat på. Men om regeringen inte har tittat på det då – vad händer då? Ska vi då börja titta på detta?

Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Jag behåller mitt humör oförändrat efter Ulla Anderssons inlägg, som jag också tyckte var intressant.

I motionen framförs förslag om att ha ett liknande system som det som finns i Norge. Jag är inte beredd att säga så. Jag säger att det norska systemet är intressant, men det finns också andra intressanta system och lösningar. Det blir för snävt. Jag utgår från att sådana lösningar finns med i bilden när regeringen funderar.

Vad gäller Klimat- och sårbarhetsutredningens förslag instämmer jag i det som Ulla Andersson säger. Utredarens förslag känns snävt och lite inskränkt. Jag tror inte att privata lösningar räcker för att klara utmaningarna vid katastrofala skador, till exempel totalskador som vi har sett vid stormen Gudrun. Det behövs ett bredare angreppssätt.

Staten finns med i dag, men det blir i efterhand via Räddningsverket eller via särskilda anslag. Sannolikt kommer det tyvärr att hända saker även i framtiden. Då är det bättre att ha ett strukturerat system som kan ta tag i frågorna på ett förutsägbart sätt i stället för att tvingas till ad hoc-lösningar i efterhand.

Anf. 19 ULLA ANDERSSON (v) replik:

Herr talman! Det är en intressant dag. Här är Centerpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna överens om att vi behöver finns en lösning på ett stort problem. Vi kan också se gemensamma ingångsvägar i frågan. Vi tycker alla att privata försäkringslösningar är botten och att det behövs en statlig lösning i någon form för att systemet ska vara förutsägbart och på så sätt vara tryggt. Jag vill påstå att det i motionens att-sats framgår att det ska tillsättas en utredning av reglerna för försäkringar vid naturkatastrofer. Med ett liknande system som i Norge, som framkommer i löptexten, kan det kanske vara de bitar man tycker om.

Utskottet kunde också ha tittat på andra motioner där även andra länders lösningar tas upp. Men vi kan inte se i utskottets svar på motionerna hur man ser på andra länders lösningar. Man väntar passivt in propositionen. Jag tycker att man skulle kunna göra lite mer.

LRF skrev i sitt svar till Klimat- och sårbarhetsutredningen att det blir olika konkurrensvillkor för jordbruket i Sverige och i andra europeiska länder där sådana skydd finns. Vi vill inte att det ska vara så. Om Staffan Danielsson har problem med att ha ett system liknande det i Norge kan man titta på de andra länderna. Jag tycker att utskottet kunde ha varit lite mer framåt i frågan, tryckt på regeringen och tagit fram ett bättre underlag. På så sätt skulle det kanske finnas fler och bättre alternativ när regeringen så småningom ska lägga fram en proposition. Utskottet kunde ha bidragit på ett bättre sätt. Det är synd.

Anf. 20 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Ett parti i opposition säger ofta det Ulla Andersson säger. Det jag säger är ofta vad ett parti säger i majoritet.

I sak håller jag med om att det här är en viktig fråga som vi ska diskutera på ett öppet sätt. Det finns uppdrag från riksdagen, från 2005, att regeringen ska se över och utreda det vi diskuterar – lösningar med statlig inblandning, katastroffkonto, enskilda kommuner. Uppdraget finns.

Vi hänvisar till att regeringen jobbar vidare med detta, och vi ser fram mot en lösning. Uppdraget är brett, så det innefattar olika lösningar. Det som Ulla Andersson lyfter fram är säkert en intressant väg, och sedan finns det även andra vägar.

Anf. 21 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! När jag skrev min motion Fö212 trodde jag att den skulle hamna i jordbruksutskottet, men man ska tydligen debattera jordbruksfrågor i försvarsutskottet. Det blir rätt intressant när man ska försvara den frågan. Nåväl.

Orsaken till min motion, som var uppdelad i två delar och den ena delen hamnade här, var den rekordartade nederbörd som föll i Halland. Man kunde notera att det var nästan 1 000 millimeter under förra året. Under sommarmånaderna föll det drygt 500 millimeter.

Detta innebar att ett mycket stort antal lantbrukare drabbades som råkade befinna sig i låglänta områden. Jag har träffat många lantbrukare som har förlorat 2 ½ miljon kronor. Jag tror inte att det är så enkelt att privatförsäkra sig mot sådant.

Det finns en skillnad mellan skador som uppkommer av översvämningar och nederbörd och skador som uppkommer av stormar. När skador uppkommer av stormar ser man vad som har hänt, men de andra skadorna ser man inte. Man kan se skördeskadorna, men det är också långsiktiga skador i marken av olika mikroorganismer som gör att man kanske inte kan odla och så vidare. Det innebär att det kan bli långsiktiga problem för den enskilde lantbrukaren. Den enskilde lantbrukaren kan inte, som det har påståtts, bära hela den bördan.

Vi kan bara tänka på att 12 procent av Sveriges potatis odlas i Halland. I södra Halland är det nästan uteslutande potatis man odlar. Enskilda lantbrukare har drabbats oerhört hårt. För att förklara närmare kan jag berätta att en 80-årig dam kunde meta abborre i sin källare efter regnen på grund av översvämningarna. Det hade hon aldrig varit med om tidigare i sitt 80-åriga liv.

Man hänvisar ibland till gårdsstödet. Men gårdsstödet är ju till för att utjämna mellan missväxt och vanliga företeelser, och det har ingenting med katastrofer att göra.

Vi vet alla att klimatsvängningarna kommer att öka. Jag hoppas att detta inte blir en partipolitisk fråga, utan här gäller det att se till enskilda människor och en viktig näring för Sverige. Jag tror att vi alla är överens om detta.

Jag tror inte heller att man kan hänvisa till en privat försäkringslösning rakt över, utan man måste hitta en sorts joint venture, att flera parter måste gå in med en viss risk i själva premien. Det måste lösas ganska snart. Jag tror att jordbruket tillsammans med jordbrukets organisationer och även myndigheterna och staten gemensamt måste hitta en lösning på detta.

Det jag sedan skulle vilja säga är att det också finns ett problem som redan har uppkommit för dem som har drabbats, och därför lade jag i min motion till att jag tycker att man kunde gå dem till mötes på så vis att man ökar periodiseringsfonderna när det gäller skatten, att de fick lite längre tid på sig att ta hand om skadorna. Om detta skulle hända nästa år igen tror jag att vi får se ganska många som går i konkurs. Det är inte bara i Halland, utan det finns en del andra drabbade län.

Jag vill tacka för utskottets eftertänksamhet. Jag ska inte klaga över utredningen, men jag vill uppmana regeringen att beakta vad utskottet har sagt. Detta är en ödesfråga för många människor, mycket större än vad man kan tro. Vi vet att andra länder har system där man även utbetalar ganska små summor. I exempelvis Holland kan det vara upp till 10 miljoner något år och 50 miljoner ett annat år. Det är ganska små summor, men ibland slår det till och då kan inte det enskilda lantbruket bära hela kostnaden utan måste få förutsättningar att fortsätta vidare.

Med den insikten, herr talman, tror jag att jag kan yrka bifall till förslaget i betänkandet. Jag är tacksam för svaret även om min motion avslås i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU4

Vissa folkrörelsefrågor.

Vissa folkrörelsefrågor

Anf. 22 LEIF PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 1 i det betänkande som vi nu ska debattera.

Arbetet med jämställdhet mellan kvinnor och män är en av de viktigaste framtidsfrågorna för vårt land. Fortfarande år 2008 är skillnaderna i villkor för kvinnor och män i arbetslivet, på fritiden och i samhället i stort mycket stora. Inte minst när vi diskuterar könsroller och sexualitet märks detta tydligt. Det som är norm och tillåtet för män är definitivt inte detsamma för kvinnor. Många är de fördomar som ännu lever kvar i vår tid.

För de allra flesta är det helt självklart att ta avstånd från förtryck, diskriminering och förnedrande behandling av andra människor. Vi utgår då ofta från de grundläggande värderingarna att alla människor är lika mycket värda. Tyvärr är det alltför ofta som dessa grundläggande värderingar motsägs av just förtryck, diskriminering och förnedrande behandling, särskilt av kvinnor och HBT-personer. Återigen märks detta tydligt när vi kommer till att diskutera sexualitet och könsroller.

För oss socialdemokrater handlar detta om att bearbeta attityder, fördomar och vanföreställningar. Om det ska bli framgångsrikt kan det bara göras genom tålmodigt arbete i demokratiska former eller, som vi i andra sammanhang benämner det, folkrörelsearbete. Det är därför vi vill att riksdagen ska bifalla motion Kr346. Om vi gör det ger vi organisationer som just har folkrörelsekaraktär möjlighet att få stöd i sitt arbete med de frågor som rör sexualitet och könsroller. Som vi ser det stärker vi på det sättet jämställdhetsarbetet i vårt land och därmed demokratin.

Herr talman! I betänkandet tas också frågan om samlingslokalernas roll i samhället upp. Här anförs från utskottet – och vi har ingen annan uppfattning än utskottsmajoriteten – att den frågan finns med i Kulturkommitténs arbete. Vi har därför inte reserverat oss mot majoritetens ställningstagande men vill likväl understryka den vikt som vi lägger vid de allmänna samlingslokalernas roll för både kulturliv och demokrati.

Den 7 mars hölls här i kammaren en interpellationsdebatt mellan statsrådet Nyamko Sabuni och Nikos Papadopoulos. När jag tar del av protokollet från den debatten blir jag faktiskt lite orolig för synen på de allmänna samlingslokalerna. Jag kan där inte alls läsa in att regeringens företrädare står upp för den viktiga roll samlingslokalerna har. I stället tycker jag att debatten andas en defensiv hållning, där statsrådet mer försöker hitta ursäkter för att inte stärka stödet till samlingslokalerna än det motsatta, som jag tycker borde vara fallet.

För oss är det självklart att samlingslokalerna är en avgörande faktor i den infrastruktur som behövs för ett rikt kulturliv. Konst behöver väggar, dans behöver golv, teater och opera behöver scener och demokratin behöver ett tak. Så ser vi på samlingslokalernas roll. Så har det varit traditionellt, och så tror jag att det också ska vara i framtiden. I framtiden tror vi också att den rollen blir allt viktigare. Det blir viktigt att samlingsloka-

ler finns i alla delar av landet, i storstäder och deras förorter men även i medelstora städers olika bostadsområden där bristen på samlingslokaler är stor. I glesbygd behövs också samlingslokalerna för att kultur och annan verksamhet ska nå ut ända dit där människor bor och verkar.

Som jag tidigare konstaterat finns denna fråga med i Kulturkommitténs arbete, och vi avvaktar närmare ställningstaganden i dessa frågor tills det arbetet är färdigt.

I detta anförande instämde Nikos Papadopoulos (s).

Anf. 23 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Herr talman! Alliansen gick till val 2006 med en tydlig politik för att öka människors frihet och handlingsutrymme, för att utanförskap och bidragsberoende skulle brytas och allt fler människor ska få uppleva glädjen i att ha ett eget arbete, att vara sedda och behövda. Arbetslinjen vann människors förtroende.

Nu har regeringen arbetat metodiskt med att förändra samhället så att detta kan förverkligas. Men, herr talman, människor behöver mer i livet än ett jobb att gå till en kulan morgon. Vi måste också föra ett samtal – en diskussion – om de värden och värderingar som ska präglade vårt samhälle.

Social sammanhållning är viktig i dagens globaliserade samhälle. Vi ser att de viktigaste frågor som en människa ställer handlar om helt andra saker än de rent praktiska eller monetära. Samhället måste byggas av tolerans och öppenhet. Klyftor mellan infödda och hitflyttade svenskar, mellan kvinnor och män och mellan olika generationer måste överbryggas.

Jag menar att i detta är folkrörelserna en av de viktigaste krafterna och folkbildningens verksamheter oerhört viktiga verktyg. Genom att erbjuda mötesplatser för samtal, studier, fortbildning, kulturverksamhet och skapande av alla tänkbara slag utgör folkrörelserna en grundbult för det öppna och goda samhälle där vi alla kan växa och leva som människor.

Alla borde få möjlighet att uppleva glädjen i att höra till en levande folkbildningstradition inom folkrörelser och folkbildningsverksamheter. Genom dessa kan man hela livet igenom få möjlighet att stå i en process av ett livslångt lärande. Bildning ska inte vara klassmarkör för dem som har makt, utbildning och inflytande. Det var målet när folkrörelserna växte fram i slutet av 1800-talet.

Studier skulle bli möjligt för fler. Allt fler skulle vara med i att bygga framtid för Sverige. I dag lever vi i en delvis annorlunda tid och värld. Splittring och rotlöshet karakteriserar fler och fler människors liv och medlemstalen i ideella organisationer och folkrörelser sjunker generellt, med ett eller annat undantag. Ändå tror jag att de kommer att vara viktiga i det moderna samhällsbygget eftersom de står för de goda värderingar som vi vill ska genomsyra samhället.

Ett öppet samhälle bärs av människor som hela tiden vidgar sina referensramar och ökar sitt kreativa tänkande och skapande. Sådana människor växer och mognar tillsammans med andra i sökande samtal, gemensamt ansvarstagande, ideell gärning och genom kulturens många uttryck.

Bildning har alltid visat sig vara en motkraft mot allt det i samhället som förenklar och förråar.

Folkrörelserna har, ända sedan de uppstod, fungerat som drivkrafter för att söka ny kunskap och gemenskap med andra i studier, estetisk verksamhet eller för värden och värderingar som man vill ge sin fritid åt.

Historien lär oss dessvärre att gränsen mellan demokrati och tyranni, civilisation och barbariskt våld fortfarande kan överskridas. Vi vet att det sker runt om i världen också i dag. Det påminner oss om hur viktigt det är att slå vakt om de goda värdena som låter människan vara just människa – sårbar och stark på samma gång.

Genom delaktighet i starka folkrörelser som exempelvis studieförbunden kan vi lära av varandras olikheter, öka vår förståelse och låta vår nyfikenhet på det okända växa. Där kan vi ta till oss varandras olikheter och skilda erfarenheter, då stärks också samhällets motståndskraft mot totalitära synsätt, främlingsfientlighet, intolerans och extremism av olika slag. Där kan den värderingsgrund som vi alla vill ska genomsyra samhället växa.

Folkpartiet liberalerna har en lång och fin tradition i Folkrörelse-Sverige och den traditionen är jag mycket stolt över att vara en länk i.

Vi har alla värderat bildning, kunskap, kreativitet och kritiskt tänkande, och vi är stolta över att göra det också i dag. Jag önskar att vi i framtiden kan se ännu starkare, frivilliga och ideella krafter i det civila samhället – kraftfulla nätverk som bärs av folkrörelseförankrade människor. Jag tror att det är en framgångsfaktor för Sverige i framtiden.

Herr talman! Med detta ganska allmänna samtal om folkbildningens väsen och varande vill jag slutligen konstatera att regeringen arbetar med de här frågorna i stort i enlighet med motionärernas vilja och inriktning. De flesta av motionerna är delvis eller helt tillgodosedda varför jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet.

Anf. 24 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! Precis som det har sagts är det här ett motionsbetänkande med nio motionsyrkanden om vissa folkrörelsefrågor. Med anledning av den rubriken vill jag skicka med några saker.

Det är bredd på frågorna även i det här betänkandet. De handlar om alltifrån vilka som är folkrörelser till lokalfrågor.

Flera av kraven är tillgodosedda, resten är på gång, kan man sammanfatta det hela med.

Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet och avslag på reservationerna.

Jag ska först säga några ord om folkrörelsetraditionen.

Den svenska folkrörelsetraditionen är unik, säger vi. Det är den också. I internationell jämförelse kan vi säga att en mycket stor del av den svenska befolkningen deltar aktivt och frivilligt i olika arrangemang i föreningar, även för andra människors bästa.

I utredningen som det hänvisas till i betänkandet – den heter *Rörelser i tiden* – uppges att 50 procent av befolkningen gör någon form av frivilliga insatser. Det är inom någon organisation eller enskilt. Det offentliga måste värna och ta till vara detta enorma engagemang.

Vid sidan av denna positiva bild kan det konstateras att var fjärde medborgare är passiv i samhällslivet och står utanför ett kontinuerligt

socialt nätverk. De deltar inte i något föreningsliv eller i informella frivilliginsatser och har inte ett nätverk – det vill säga några personer runt omkring sig. Det är en bild av ensamhet och utanförskap som det är såväl samhällets som enskilda medborgares och föreningslivets uppgift att bryta.

Folkrörelsepolitiken ska bidra till att utveckla, fördjupa och bredda demokratin och stärka den sociala ekonomin i samhället. För oss kristdemokrater är det viktigt att stärka de ideella krafternas inflytande i samhället. Vi menar att samhället egentligen består av tre likvärdiga delar. Det är den offentliga, som vi har mycket ansvar för här, den privata och den ideella. Alla delar har ett ansvar för den svenska välfärden.

Det offentliga har naturligtvis det yttersta ansvaret för varje enskild människa som lever och verkar i vårt samhälle, men i det arbetet har även samhällets andra delar en viktig funktion. I ett samhälle där de offentliga krafterna samverkar med ideella och privata aktörer finns det större möjlighet att se och synliggöra varje enskild människa. Där delar samhällets aktörer på ansvaret för medborgarna.

Det finns ett väl utbyggt offentligt skyddsnät, men också ideella organisationer som fångar upp dem som faller igenom.

Inom parentes vill jag säga att jag tycker att till den här frågan hör möjligheten till avdragsrätt för gåvor till ideella organisationer. Den frågan tillhör ju inte primärt oss här i dag och den hör inte heller till vårt område eller dagens debatt. Jag bara nämner den som en parentes.

Jag ska göra några kommentarer till de specifika frågorna i betänkandet.

Sammanfattningsvis kan sägas, som tydligt framkommer i betänkandet, att folkrörelsefrågorna just nu bereds i Regeringskansliet med anledning av den utredning som jag nämnde – *Rörelser i tiden*. Det gäller de sexualpolitiska organisationerna, jämställdhetspolicyn för ideella föreningar och frivilligcentraler som också omnämns i detta betänkande.

Just motionen om frivilligcentralerna tycker jag personligen är intressant och viktig. På detta område har det också skett en intressant utveckling. Frivilligcentralerna startades i början av 1990-talet och utgör ett viktigt komplement till offentlig och privat sektor och erbjuder mötesplatser och kontaktpunkter för den som vill delta i frivilligarbete.

Det har också skapats ett forum och en dialog på regeringsnivå när det gäller detta område. Samtal pågår också mellan regeringen och ideella aktörer verksamma inom det sociala området som ska mynna ut i en överenskommelse om hur relationerna mellan staten och den ideella sektorn kan utvecklas just på detta område. Detta ska för övrigt redovisas den 31 mars, vilket framgår av betänkandet. Detta tycker jag är det positiva svaret på denna intressanta motion.

Leif Pettersson tog också upp frågan om allmänna samlingslokaler. Jag tycker att den frågan är viktig. Precis som Leif Pettersson sade är samlingslokaler överallt i hela landet viktiga mötesplatser också på kulturområdet och en del i kulturens infrastruktur. Detta är också en viktig del av den översyn och den utredning som nu sker på kulturområdet, och detta är en viktig del av förutsättningarna för det framtida kulturella arbetet.

Herr talman! I detta betänkande behandlas flera intressanta frågor på kulturområdet. Jag tänker ta upp några saker som vi i Vänsterpartiet tycker är viktiga i detta betänkande. Jag har inga yrkanden utöver utskottets, men jag vill uppmärksamma vissa av våra särskilda yttranden, och jag står bakom alla synpunkter som vi har där.

Herr talman! Det är viktigt att de sexualpolitiska organisationerna får möjligheter att verka på samma sätt som andra föreningar. Det innebär att de måste få bidrag på samma villkor som andra. Det kan vara speciellt viktigt när det gäller sexualupplysning och arbetet med att sprida kunskap i HBT-frågor. Det är alltså fortsatt viktigt att bevaka den här frågan, så att det blir en bra lösning för dessa föreningar.

Det är också viktigt att bevaka arbetet med jämställdhet. Ideella föreningar som söker statsbidrag behöver naturligtvis ha en jämställdhetspolicy. Det borde vara rätt självklart för de flesta. En policy ökar föreningarnas insikt och kan också vara ett stöd för dem som känner sig orättvist behandlade.

Herr talman! Den kanske viktigaste frågan, åtminstone för mig, i det här betänkandet gäller fritidsgårdarna. Fritidsgårdarnas öppna verksamhet har en viktig funktion att fylla och bör ha en viktig plats i kommunernas satsningar på ungdomars fritid.

I Vänsterpartiets budgetalternativ för 2008 avsatte vi 80 miljoner för en fortsatt satsning på mötesplatser och verksamhet för unga. Nu har inte vårt budgetförslag fått något gehör, men vi fortsätter att lyfta fram frågan för att fokusera på det viktiga i att fritidsgårdarna finns kvar.

Fritidsgårdarnas speciella karaktär som mötesplats gör att de inte kan ersättas med andra platser. De kan bara kompletteras. Det är inte så att de blir fler heller. De senaste sex sju åren har antalet fritidsgårdar varit konstant, vilket man kan läsa i betänkandet. Men jämfört med slutet av 80-talet och början av 90-talet har antalet minskat mycket.

Det är också vanligare i dag att fritidsgårdarna är föreningsdrivna, vilket kan vara bra. Många fungerar bra, men det finns alltid en risk att föreningarna är mer beroende av ideella insatser och därmed mindre stabila. Jag tycker att det är väldigt viktigt att föreningarna finns med i verksamheten på fritidsgårdarna, men det bör vara kommunen som ansvarar för den så viktiga verksamheten med mötesplatser för ungdomar.

Det finns också fler verksamheter, till exempel Musikens hus eller Ungdomens hus, som lockar ungdomar, och det är bra. Men i och med att det inte finns mer pengar i detta system med mötesplatser sker det ibland på bekostnad av den vanliga traditionella fritidsgårdsverksamheten. Vi menar att det behövs en medveten strategi och en satsning på just fritidsgårdsverksamhet för att den öppna verksamheten har en viktig plats i kommunernas satsningar på ungdomars fritid. Det enklaste är att man börjar med att staten får i uppdrag att utreda frågan om kommunernas skyldighet att bedriva fritidsgårdsverksamhet. Eftersom vi inte fick igenom vårt budgetförslag kommer detta inte att ske nu utan skjuts på framtiden, men vi kommer att fortsätta bevaka denna fråga.

Till sist: Ett förbättrat stöd till samlingslokaler i stort är viktigt. Det var Leif Pettersson inne på. Som en del av kulturens infrastruktur för att ge människor möjlighet att aktivt utöva kultur är det viktigt med ett bra

Vissa folkrörelsefrågor

Anf. 26 ESABELLE RESHDOUNI (mp):

Herr talman! Miljöpartiet har en reservation som handlar om jämställdhet inom fritids- och kulturlivet bland våra barn och ungdomar i kommunerna. Detta är en viktig fråga. Den ligger i centrum av jämställdhetsarbetet. Att den kommunala servicen inte alltid erbjuds på lika villkor till kvinnor och män eller till flickor och pojkar är ett välkänt fenomen. Vi vet utifrån flera studier att fördelningen av resurserna är skev. Pojkar och flickor får helt enkelt inte lika stor andel av pengar och tid. Listan kan göras lång, och den är givetvis inte en nyhet för flertalet här.

Även om makten har skiftat händer i tusentals år har denna struktur av manlig maktdominans inte skiftat. Många attityder till och föreställningar om kön har inte förändrats särskilt mycket. Det är detta som är könsmaktsordningen, den väv av föreställningar och förväntningar om hur människor av olika kön ska bete sig och det tryck som det sätter på pojkar och flickor att bete sig på olika sätt. Det som pojkar och män gör anses vara mer värt, och det är inte heller någon nyhet.

Dessvärre har vi en jämställdhetsminister som inte är feminist, som inte tror på genusordningen och som inte tror på strukturer. Därför tenderar hennes förslag att bli mindre kunskapsbaserade och mer ideologiska.

Vad beträffar jämställdhetsintegreringen har ministern dock förstått att något måste göras på det strukturella planet. Där delar ministern och utskottet Miljöpartiets uppfattning om att det finns ett behov av att få till stånd ett mer jämställt deltagande mellan flickor och pojkar i fritids- och kulturlivet. Därför har regeringen nu satsat 100 miljoner kronor under en treårsperiod. Det är bra, men det är naturligtvis otillräckligt.

Många kommuner och myndigheter har under de senaste 10–15 åren arbetat med olika tidsbegränsade förändringsarbeten. Värdefulla erfarenheter har på så vis vunnits, men arbetet har inte gett långsiktiga förändringar. En viktig orsak är naturligtvis att frågan om jämställdhet handlar om attityder, värderingar och föreställningar om kön som hela tiden reproduceras i nya generationer och som lever kvar hos de vuxna.

Jämställdhetsintegrering innebär en omorganisering som naturligtvis möter motstånd eftersom det till stor del handlar om omfördelning av resurser i form av pengar och tid.

Sveriges kommuner måste ge sina invånare en jämställd samhällsservice. Kommunerna får inte vara bärare av icke-demokratiska värderingar. Föreställningen att pojkar är mer värda än flickor, hur omedveten den än är och hur oavsiktligt den än förs vidare, är nämligen icke-demokratisk.

Det är utifrån den insikten som den förra regeringen tillsatte en utredning, och det är olyckligt att alliansen inte har valt att följa förslagen i slutbetänkandet om stöd till jämställdhetsintegrering.

Alliansen har i stället valt en annan väg som med all säkerhet inte kommer att ge samma resultat och framgång runt om i landet.

Miljöpartiet anser, liksom utredningen, att regeringen borde finansiera en stödstruktur för arbetet på alla nivåer, centralt, regionalt och lokalt.

Satsningen borde vara betydligt större och mer långsiktig än satsningen i det förslag som regeringen har lagt fram. Det är bara att beklaga att ni inte förmår se problemets omfattning och de svårigheter som förändringsarbetet kommer att möta.

Slutligen yrkar jag bifall till reservation 2.

I detta anförande instämde Nikos Papadopoulos (s) samt Torbjörn Björlund och Siv Holma (båda v).

Anf. 27 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Herr talman! Jag vill bara fråga Esabelle Reshdouni om hon på fullt allvar menar att integrationsminister Nyamko Sabuni saknar kunskap om jämställdhet. Det var ju vad Esabelle Reshdouni alldeles nyss sade.

Den som är läskunnig kan på s. 44 under rubriken Jämställdhet i budgetpropositionen läsa att en kommitté för jämställdhet inom scenkonstområdet har tillsatts. Man har satt upp mål. Det finns också en kommitté för jämställd scenkonst.

Kulturministern och integrationsministern har tillsammans skrivit en artikel. Mer pengar har också anslagits. Man har satsat på Moderna museets inköp av kvinnliga konstnärers verk.

Väldigt mycket är gjort. Mål är uppsatta och strategier är utarbetade på jämställdhetsområdet. Jag tycker att det är en förolämpning att, som Esabelle Reshdouni gör, här i kammaren angripa integrationsministern såsom varande okunnig. Det stämmer inte med fakta.

Anf. 28 ESABELLE RESHDOUNI (mp) replik:

Herr talman! Jag läser gärna upp vad jag tidigare sade: Därför tenderar hennes förslag att vara mindre kunskapsbaserade och mer ideologiska.

Det betyder naturligtvis inte att jämställdhetsministern inte har någon kunskap.

Anf. 29 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik:

Herr talman! Allt som handlar om att integrera ett jämställdhetsperspektiv inom samtliga verksamhetsområden är en formulering som hela regeringen har ställt sig bakom. Jag läser upp hela meningen en gång till: De statliga insatserna för att stärka jämställdheten inom kultursektorn och alla sektorer är inriktade på att integrera ett jämställdhetsperspektiv inom samtliga verksamhetsområden.

Anf. 30 ESABELLE RESHDOUNI (mp) replik:

Herr talman! Jag är fullt medveten om att regeringen satsar 100 miljoner kronor på jämställdhetsintegrering under en period av tre år. Min kritik gäller att satsningen är alldeles för liten.

Jag hänvisar till en utredning som jag hoppas att Cecilia Wikström har läst och som är betydligt större och betydligt kraftigare och som enligt min mening är betydligt bättre. Det är det som är min kritik här i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

8 § Övergripande kulturfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU5
Övergripande kulturfrågor.

Anf. 31 SIV HOLMA (v):

Herr talman! Kulturutskottets betänkande är trots dess rubrik, *Övergripande kulturfrågor*, ett litet betänkande som innehåller enbart 24 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. I betänkandet finns det sju reservationer.

Vänsterpartiet står tillsammans med Miljöpartiet och Socialdemokraterna bakom reservationen om jämställdhetsperspektiv inom kulturen. Vänsterpartiet står tillsammans med Miljöpartiet bakom reservationen Finansiering av Gaaltije. Därutöver har Vänsterpartiet tre egna reservationer. En reservation handlar om HBT-kompetens på kulturområdet, en om att uppmärksamma Harald Edelstams hjältemodiga insatser i samband med statskuppen i Chile 1973 och en om minoritetsspråkskonventionen.

Herr talman! När man läser betänkandet ser man att det är ganska be-tecknande att regeringen har begravt de flesta kulturfrågorna i Kulturutredningen. I teorin talar den borgerliga regeringen om kulturpolitiska satsningar. Men i praktiken handlar det om motsatsen, det vill säga om mindre pengar till kulturen som helhet.

Hela kultursektorn kan liknas vid kvinnornas underordning – en underordnad maktposition i samhället.

I avsnittet om jämställdhetsperspektiv inom kulturen handlar det om att riksdagen ska göra ett särskilt uttalande om vikten av jämställdhetsperspektiv inom kulturen.

Den borgerliga majoriteten i utskottet beskriver i sitt ställningstagande sitt jämställdhetsarbete med sju namngivna åtgärder. Det intressanta är att drygt hälften av dessa härstammar från den föregående majoritetens tid, det vill säga från tiden med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Vänsterpartiet stöder att riksdagen uttalar sig för detta jämställdhetsperspektiv. Men samtidigt vill vi gå längre. För oss handlar det nämligen också om att göra den statliga kulturpolitiken större. Man kan aldrig resonera bort det faktum att kultursektorn är underfinansierad. Det behövs mer ekonomiska resurser och rimligare ekonomiska villkor för kulturarbetarna.

Herr talman! På samma sätt som jämställdhetsperspektivet är av vikt är också HBT-kompetensen det på kulturområdet. HBT-kompetensen måste genomsyra de institutioner som har i uppgift att stödja och stimulera kultur så att man uppmärksammar kulturens betydelse för att homosexuellas, bisexuellas och transpersoners liv och erfarenheter synliggörs.

I utskottsmajoritetens ställningstagande står det som ett svar: ”Den kulturpolitiska kommittén som ser över kulturpolitikens inriktning överväger även behovet av att förändra de kulturpolitiska nationella målen.”

Låt mig bara säga att motionen inte handlar om att vi är missnöjda med målen. Snarare handlar den om att målet om allas möjlighet till

delaktighet i kulturlivet och kulturupplevelser samt till eget skapande ska förverkligas.

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer. Men för att vinna tid vid voteringen yrkar jag bifall till reservation 6. Den reservationen går ut på att regeringen uppmärksammar den europeiska språkstadgans tioårsjubileum. Utskottsmajoriteten tycker att det räcker att Slovakien, som för närvarande innehar ordförandeskapet i Europarådet, på något sätt uppmärksammar denna stadgas tioårsjubileum i år. Men att Slovakien uppmärksammar jubileet behöver väl inte utesluta att den svenska regeringen visar sig mer aktiv på detta område?

I Europa finns det drygt 40 miljoner människor som talar ett minoritetsspråk. I Sverige har vi inte någon statistik över hur många som talar ett nationellt minoritetsspråk. De fem nationella minoriteterna är samer, tornedalingar, romer, sverigefinnar och judar. Tillsammans är det kanske 200 000–300 000 personer som talar något nationellt minoritetsspråk.

Herr talman! För tredje året i rad har nationella minoriteter i Sverige en egen sångfestival, Liet Lavlut – i år står Luleå för värdskapet – den 16–17 oktober. I samband med sångfestivalen planerar arrangörerna att ordna en akademisk konferens om sång och musik i minoritetsregioner. Europarådet satsar 20 000 euro. Men hitintills har det här arrangemanget inte fått ett enda öre från svensk sida.

Jag hoppas att någon i kulturministrarnas stab läser snabbprotokollet och därefter så fort som möjligt kontaktar Sweblul och frågar på vilket sätt regeringen kan vara med och stödja detta fantastiskt fina projekt.

Till er som undrar kan jag säga att Sweblul står för Swedish Bureau for Lesser Used Languages. Det är den enda organisationen där samtliga nationella minoriteter i Sverige är representerade.

Det jag har beskrivit för er är ett projekt helt i enlighet med det kulturpolitiska målet om att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

Herr talman! Ytterligare en fråga som jag vill ta upp i mitt anförande är den om att det sydsamiska kultur- och utvecklingscentret Gaaltije i Östersund ska få en långsiktig och stabil finansiering. Verksamheten vid centret är i dag projektfinansierad. Vi vill att Gaaltije permanentas som en samisk institution med ett fast årligt anslag.

I detta anförande instämde Torbjörn Björlund (v).
(forts. 10 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.50 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Prot. 2007/08:78
13 mars

*Övergripande
kulturfrågor*

Frågestund

Anf. 32 ANDRE VICE TALMANNEN:

Nu följer riksdagens frågestund. Från regeringen deltar utbildningsminister Jan Björklund, som förutom frågor om utbildning även besvarar allmänpolitiska frågor, samt statsrådet Mats Odell, justitieminister Beatrice Ask, statsrådet Åsa Torstensson och försvarsminister Sten Tolgfors. Välkomna till frågestunden!

Barn i ekonomiskt utsatta familjer

Anf. 33 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Sverige har blivit kallare, och jag vill ställa en fråga till Jan Björklund om det.

Vuxna kvinnor och män drabbas av den orättvisa politik som regeringen genomför. Det oroar mig. Det som emellertid oroar mig än mer är att också barn drabbas – barn till arbetslösa, barn till sjukskrivna, barn i familjer som vräks. Barn drabbas dubbelt, både ekonomiskt – de kan inte åka på semester – och socialt. När Lara och Lenya kommer tillbaka till skolan efter sommaren har de ingenting att berätta om för kamraterna.

Jag vill fråga Jan Björklund hur han som socialliberal och företrädare för regeringen kan försvara en politik som drabbar oskyldiga barn.

Anf. 34 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det var något oklart exakt vilket beslut frågeställaren åsyftade. Efter de första ett och ett halvt åren med denna regering uppgår antalet människor som gått från utanförskap till att kunna försörja sig på en egen lön till ungefär 150 000. Sverige är nu i en situation där fler människor, fler familjer, fler föräldrar försörjer sig på eget arbete och egen lön än någonsin tidigare i svensk historia.

Den situation som Veronica Palm målar ut, att människor har ekonomiska svårigheter, är det viktigaste som behöver åtgärdas. Att förändra den situationen leder till att fler människor har egen försörjning genom eget arbete och egen lön. Tack vare den politik vi för har nu fler människor det än någonsin tidigare.

För att travestera en gammal slogan är vi stolta över det vi gör, men vi är naturligtvis inte nöjda. Fortfarande finns mycket mer att göra. Ytterst har samhället alltid ett ansvar för att människor har drägliga levnadsförhållanden. Fler människor än någonsin kan nu försörja sig själva och har en högre ekonomisk standard än tidigare.

Anf. 35 VERONICA PALM (s):

Fru talman! Detta säger statsrådet Björklund samtidigt som fler människor slås ut från arbetsmarknaden, samtidigt som de lägger fram förslag om rehabilitering, arbetsskadeförsäkring, arbetslöshetsförsäkring, sjukförsäkring och utförsäkrar människor, bort från tryggheten. Det drabbar dessa människor, vilket oroar mig, och det drabbar också deras barn. Det gör mig än mer orolig.

När Bris säger att samtalen till deras hjälptelefon ökat de senaste åren, och när Rädda Barnen säger att samtalen till deras föräldratelefon,

och oron för barn, ökat måste den oron tas på allvar. Det handlar om barn som far illa och barn som blir utsatta, inte av sina föräldrar utan av att föräldrarna drabbas av en orättvis politik.

För mig är lösningen inte att öka orättvisorna. Ökade orättvisor är inte lösningen på de problem vi står inför. Jag blir orolig när statsrådet är så otydlig. Jag vill ställa frågan på nytt: Ser statsrådet inte en fara med den kyla som drabbar Sverige?

Anf. 36 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det var samma fråga en gång till, och även svaret blir därför ungefär detsamma. Fler människor än någonsin tidigare lever i dag på egen försörjning och har en högre ekonomisk standard än de annars skulle ha haft.

Veronica Palm måste ha förväxlat mandatperioderna. Det var under den föregående mandatperioden som antalet förtidspensionärer för första gången i svensk historia blev fler än antalet företagare. Det är historiskt. Samtidigt är människorna i Sverige friskare än någonsin tidigare, vi lever längre än någonsin tidigare, arbetslivet är hälsosammare än någonsin tidigare. Och ändå förtidspensioneras fler och fler till utanförskap, till den situation som Veronica Palm beskriver, där man inte känner sig behövd och ingen efterfrågar ens tjänster på arbetsmarknaden.

Den här regeringens huvuduppgift är att ändra på den situationen. Det gäller att minska utanförskapet genom att få in fler människor på arbetsmarknaden så att de kan försörja sig och därmed också skapa ett dragligare liv åt sig själva, sina barn, sina familjer.

Hållbar stadsutveckling och kollektivtrafiken

Anf. 37 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! I går behandlade vi i kammaren EU:s samlade förslag till en hållbar stadsutveckling. För att få ned klimatpåverkan i städerna, förbättra luftkvaliteten samt minska olyckorna och trängseln är det viktigt att man minskar biltrafiken till förmån för kollektivtrafiken. Just i dag presenterar Svenska Bussbranschen en ny rapport om bussen. I den konstaterar de att mellan 2001 och 2006 ökade biltrafiken högst väsentligt, från 91,9 miljarder personkilometer till 97,0 miljarder personkilometer. Samtidigt minskade kollektivtrafiken från 11,5 till 10,7.

Detta har vi givetvis ett visst ansvar för, men jag undrar vad regeringen ämnar göra. Vi vet att de vill satsa på Förbifart Stockholm. På vilket sätt skulle den göra det lättare för kollektivtrafiken att bidra till den hållbara stadsutveckling som EU stipulerar och som vi i riksdagen i går ställde oss bakom?

Anf. 38 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är viktigt att se den stora klimatutmaning som vi har framför oss. Det gäller att skapa förutsättningar så att människor kan välja bort bilen till förmån för buss eller tåg.

Vad gäller Förbifart Stockholm, som det voterades om i kammaren och där Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänstern röstade för, är det en prioritering som den tidigare majoriteten i riksdagen gjort. Jag utgår

från att Karin Svensson Smith då hade alla underlag som krävdes för att kunna göra rätt värderingar, rätt prioriteringar, även i en storstad som Stockholm. Därmed har också prioriteringen av Förbifart Stockholm gjorts av den tidigare regeringen.

Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag tackar för svaret.

Vi satte järnvägsinvesteringarna först. Vi dubblade dem i förhållande till de tidigare anslagen. Vi satte kollektivtrafiken först.

Nu vet vi att regeringen gett Vägverket i uppdrag att ta fram förslag till Förbifart Stockholm. Jag undrar om ministern har något besked att ge till bussbranschen beträffande hur ni ämnar bryta utvecklingen att personbilarna ökar mer än kollektivtrafiken. I annat fall har vi ingen möjlighet att nå klimatmålen. En buss är bra mycket klimatsnålare än en bil, och den kan snabbt ta många resenärer, detta till skillnad från järnvägen, som tar tid att bygga ut.

Har ministern något besked att ge till bussbranschen? Får de möjlighet att ta sitt klimatansvar?

Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är intressant att höra Karin Svensson Smith, som ingick i den tidigare majoriteten, säga att de prioriterat järnvägar. Faktum är, vilket Karin Svensson Smith vet, att Banverket i dag saknar mellan 50 och 60 miljarder i den befintliga infrastrukturplanen vad gäller satsningen på järnvägar. Det är det arvet Karin Svensson Smith och den tidigare regeringen lämnade efter sig.

Icke desto mindre är bussbranschen naturligtvis en viktig part i vårt samtal och i den dialog som förs om att skapa goda förutsättningar för företagandet i landet. På så sätt kan även bussbranschen få en konkurrenskraftig ställning. Bussbranschens roll att skapa klimatfördelaktiga transporter är oerhört viktig eftersom 80 procent av all kollektivtrafik går på vägar. I Stockholm är andelen runt 35 procent, och därför är vägarna av stor vikt även för storstadsområdena. Viktigt är också att minska antalet flaskhalsar i en stad som Stockholm. Det tror jag att Karin Svensson Smith gjort en prioritering av tidigare.

Jobb för dömda som avtjänat sina straff

Anf. 41 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Jag har en fråga till justitieminister Beatrice Ask.

Visst är regeringens arbetslinje en framgång. Fler människor har fått arbete, lön och arbetskamrater och därmed också en känsla av social delaktighet. Fortfarande finns dock grupper som står alltför långt från arbetsmarknaden. Fängelsedömda som avtjänar sina straff tillhör en av dessa grupper.

Vi måste göra det lättare att gå från anstalt till arbete. Därför är det glädjande att justitieministern tillsammans med arbetsmarknadsministern nu aviserat att nystartsjobben utsträcks till att också omfatta dömda som har avtjänat sina straff.

Det är också viktigt att tiden på anstalt används till att förbereda för ett liv utan kriminalitet. Vad gör regeringen för att förbättra innehållet i kriminalvården i syfte att rusta för ett liv där fler kan gå från anstalt till en anställning?

Prot. 2007/08:78

13 mars

Frågestund

Anf. 42 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är ett stort bekymmer som Henrik von Sydow lyfter fram. Många som dömts för allvarliga brott har aldrig haft ett jobb. De har kanske en dålig utbildning bakom sig och många dåliga erfarenheter.

Ska Kriminalvården lyckas med det som är huvuduppgiften och se till att kriminalvårdstiden blir en vändpunkt för dessa människor måste vi se till att de får utbildning och arbete. Det finns redan i dag en hel del utbildningsmöjligheter inom Kriminalvården, arbetsträning och arbetstillfällen av olika slag, men det räcker inte.

Därtill är vi alldeles för dåliga på att se till att den som blir villkorligt frigiven får en chans att ta ett steg in på arbetsmarknaden. Det är just på det området som vi har lagt ned stort arbete på senare tid.

Vi lägger nu fram förslag som innebär att den som har suttit inne ska kunna komma till skott och få ett nystartsjobb. De ska ingå i den garantin som ligger i jobb- och utvecklingsgarantin. Också jobbgarantin för unga ska gälla den som har varit dömd och en hel del annat.

Anf. 43 HENRIK VON SYDOW (m):

Fru talman! Det finns skäl att understryka just detta. Om allt fler lever på hederligt arbete är det en enormt stor social reform som också fungerar brottsbekämpande.

Vi vet att många av dem som är dömda till fängelse återfaller. Det gör i genomsnitt hälften. Av dem som är dömda till fängelsestraff på mer än två år återfaller över 80 procent i brott.

Därför är detta någonting som i allra högsta grad fungerar brottsbekämpande. Det blir färre brottsoffer och minskat lidande med detta. Det är bland annat därför som det är viktigt.

I arbetet är det angeläget att myndigheterna samverkar. De myndigheter som är aktuella är Kriminalvården och Arbetsmarknadsstyrelsen. Jag vet att justitieministern kommer att föra samtal med dessa myndigheter. Vilka förväntningar har justitieministern på de samtalen?

Anf. 44 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Mina förväntningar är väldigt höga. Det vi nu gjort konkret är att vi har tagit fram regelförändringar för att göra det möjligt för tidigare dömda att komma in på arbetsmarknaden. Utöver det kallar vi in cheferna för dessa myndigheter för att gå igenom vad vi har bestämt och vad avsikten är. De ska i sina respektive organisationer se till att man på alla nivåer söker samband och försöker förfina arbetet med att se detta som en helhet.

Arbetsförmedlingen och de som arbetar med arbetsmarknadsfrågor måste jobba tillsammans med Kriminalvården så att våra behandlingsinsatser och våra arbetsinsatser blir bättre. Jag tror också att vi kan ge en del kunskap till bland annat Arbetsförmedlingen.

Det är många kreativa människor som har begått brott. Det är väldigt mycket spännande kompetens som finns i våra fångelser. Om den kan användas rätt finns det väldigt stora utvecklingsmöjligheter i det här landet. Det är lite grann det vi måste se. Vi jobbar med de frågorna.

Kunskapen om privatekonomi

Anf. 45 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till finansmarknadsminister Mats Odell.

Människors kunskaper och engagemang för den egna ekonomin är nödvändigt för att man ska må bra, känna sig trygg och göra egna ekonomiska val. Ändå blir vi påmind om att många hushåll har låg kunskap om privatekonomi.

Den lavinartade ökningen av sms-lån med åtföljande betalningssvårigheter är bara ett i raden av varnande exempel på att många hushåll sätter sig i en situation med ekonomiska problem. Det finns tydliga brister i konsumenters möjligheter att utöva sin konsumentmakt.

I tv-programmet *Uppdrag granskning* framkom det att några av de största fondbolagen använt missvisande jämförelseindex i sina faktablad. De har därmed gjort sken av att fonderna gått bättre än vad de egentligen gjort.

Min fråga till ministern är: Vad avser ministern att göra för att höja den privatekonomiska kunskapsnivån hos svenska folket? Avser regeringen att tillföra några extra medel till Finansinspektionen för att användas just till detta syfte?

Anf. 46 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Lennart Sacrédeus ställer en fråga som jag har väldigt lätt att svara på. Regeringen har nu gett Finansinspektionen ett uppdrag att tillsammans med Konsumentverket, frivilligorganisationer, försäkringsbranschen och olika aktörer på dessa marknader utforma program för finansiell folkbildning.

Det är efter ett väldigt spännande arbete som har pågått i ett antal år i Storbritannien. Det kallas för finansiell kompetens. Där har man kommit väldigt långt, och något motsvarande är på gång.

Finansinspektionen har fått mera pengar. Den har fått 7 miljoner extra för detta ändamål. Vi diskuterar nu möjligheten att den ska få ännu mer. Den har också fått starkare muskler att ta itu med dem som bryter mot regelverket.

Jag vet inte om riksdagen har hunnit fatta beslut med anledning av propositionen. Men Finansinspektionen kommer att kunna utdöma straffavgifter på upp till 50 miljoner kronor om man exempelvis kommer med missvisande uppgifter.

Anf. 47 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag välkomnar det svar som finansmarknadsministern härger. Programmet *Uppdrag granskning* visade på en hel del brister när det gäller hur vi vanliga medborgare i landet ska kunna jämföra våra fonder.

Att konsumenter inte kan jämföra fonder får man se som ett hot mot själva konkurrensen på fondmarknaden. Det leder till att många känner

sig lurade och inte känner tilltro till sparformen. De kan tappa förtroendet. Jag välkomnar de initiativ som finansmarknadsministern har tagit.

Mina följdfrågor handlar om hur initiativet har bemötts, om det finns någon tidtabell för detta och hur finansmarknadsministern allmänt sett bedömer att kunskapsnivån ligger i det svenska folkhushållet.

Prot. 2007/08:78

13 mars

Frågestund

Anf. 48 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Det första som Finansinspektionen gjorde var en kartläggning av kunskapsnivån. Det visade sig att det finns en grupp med hyggliga inkomster som i praktiken lever ur hand i mun. Jag kanske inte ska gå så långt som att säga att hyresavin kommer som en överraskning varje månad. Men man har ändå väldigt dålig koll på sin ekonomi, och man hamnar i väldigt svåra situationer.

Det är en väldigt viktig sak att höja grundkunskapen. Frågan är hur det ska ske. Vi har redan haft ett antal möten om detta. Det finns också en inbjudan till organisationer som vill vara med och samarbeta i detta. Jag ser mycket fram emot att vi tillsammans ska kunna göra det. Här tror jag fackliga organisationer kan komma in.

I Storbritannien har man lagt in information när man får förändringar i livet. När man skriver in sig vid universitet får man ett material om detta. När man kommer till en mödravårdscentral får man också ett material som hjälper till att skapa stadga i planeringen av ekonomin när det inträder skillnader i vårt liv.

Det finns väldigt mycket att göra. Det finns ett stort engagemang, och förslaget har mottagits väldigt väl.

Lärarkets status

Anf. 49 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till skolminister Jan Björklund, som vid olika tillfällen uttryckt att vi behöver höja statusen på läraryrket.

I Klippan avskedades nyligen en lärare på gymnasieskolan på grund av att han tappade tålamodet och slog en elev i nacken med en bok sedan eleven provocerat och vägrat att lämna skolsalen trots anmodan från läraren. Provokationer hade dessutom pågått en längre tid. Rektorn försvarade avskedandet i massmedierna. Ärendet polisanmälades givetvis av eleven.

Jag tror att alla med mig tar avstånd från det våld som utövades. Det är inte acceptabelt. Det har även hänt vid tidigare tillfällen att lärare har blivit dömda för misshandel efter att ha tagit elever i armarna för att avstyra bråk eller för att lugna elever som inte kunde tygla sig själva.

Min fråga är: På vilket sätt kan man ändra lärares befogenheter kopplat till en högre status i arbetet grundat på den här frågeställningen?

Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Detta fall känner jag inte till, och jag hade varken fått eller kunnat kommentera det. Jag tror inte att vi ska öka befogenheten att använda våld på något sätt. Däremot måste vi öka befogenheten för lärarkåren mer allmänt.

Det är väldigt många lärare som jag möter i svensk skola som säger att den nuvarande skollagen har varit luddig om vad man får och inte får göra som lärare. Det gör att man kanske alltför ofta avstår från att ingripa. Lärare precis som andra vill inte hamna i domstol efteråt.

Den skollag vi nu jobbar med är inriktad på att mycket tydligt definiera vilka befogenheter lärare och rektorer har. Den ska bli tydligare än i dag och också omfatta fler befogenheter än i dag. Det ska bli möjligt att splittra ett gäng som förstör arbetsron och studiedisciplinen genom att flytta elever till andra skolor och flytta isär elever i ett gäng från varandra, att beslagta föremål och så vidare.

Befogenheterna kommer alltså att utökas, och de kommer att bli tydligare i den nya skollagen. Det är en del av att höja läraryrkets status och öka arbetsron i skolan.

Anf. 51 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Självklart är det så att det inte ska finnas ökade befogenheter för våld, utan frågan är hur vi kan komma till rätta med att situationerna över huvud taget uppstår. Det finns två andra berörda grupper utöver lärarna, och det är eleverna själva men också föräldragrupperna.

Finns det några planer på ett strukturellt arbete med att få båda dessa grupper att inse att de gränser som har varit nu kanske inte riktigt är de rätta?

Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det är en av de saker som regeringen jobbar mycket tydligt med på det utbildningspolitiska området, nämligen ordningsfrågorna i skolan. Det är inte acceptabelt att svensk skola har mest skolk i hela världen. Vi har mest skadegörelse i hela världen. Vi har det tuffaste och mest kränkande språkbruket i hela världen. Det drabbar inte minst flickor och kvinnliga lärare i skolan. Det är oacceptabelt. Bara det att vi säger det i ett nytt tonläge jämfört med föregående regeringar är nytt.

Nu genomför vi också åtgärder. Jag vill säga att man inte ska ha någon övertro på vad lagregler kan åstadkomma, utan till sist handlar det om attityder, till exempel att vi som vuxna vågar säga ifrån och att de vuxna som jobbar i skolan och vi vuxna som är föräldrar hävdar vår vuxenauktoritet.

Jag vill inte att elever i svensk skola ska vara rädda för sina lärare, men eleverna ska ha respekt för sina lärare, och på alltför många håll saknas det i dag.

Materielprojektet SEP

Anf. 53 EVA SONIDSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till försvarsminister Sten Tolgfors.

BAE Hägglunds i Örnsköldsvik har tillsammans med svenska staten satsat på ett materielutvecklingsprojekt för att utforma ett mångsidigt, flexibelt, splitterskyddat stridsfordon, SEP, som självklart också får användning på det civila området. Staten har satsat 1 miljard och BAE Hägglunds har satsat 400 miljoner. Det återstår några hundra miljoner för

att få ett färdigutvecklat system. I den förhandling som gjordes i juli 2006 ingår att svenska staten får tillbaka 400 000 per sålt fordon.

Ryktet säger nu att regeringen inte har för avsikt att slutföra projektet SEP. FMV:s livscykelanalyser visar att SEP skulle sänka kostnaderna med 250 miljoner per år under en livscykel plus alla andra fördelar som fordonet innebär.

Min fråga till ministern är därför: Finns utvecklingsprojektet SEP med i den långsiktiga utvecklingsstrategin för försvarsmateriel?

Prot. 2007/08:78

13 mars

Frågestund

Anf. 54 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Den frågan har avdömts av Försvarsmakten själv i avsaknad av den internationella partner som hade förutsatts för att man skulle gå vidare med det här projektet – i klartext Storbritannien. Det är alltså ett beslut som har tagits av Försvarsmakten att man själv inte anser att det är befogat att gå vidare med detta projekt. Jag avser inte att överpröva den bedömningen.

Anf. 55 EVA SONIDSSON (s):

Fru talman! BAE Hägglunds varslade så sent som i måndags 225 anställda, och det är ju i sig mycket oroande. Utvecklingen av SEP ger också synergieffekter som både utvecklar fordonsindustrin civilt och kan innebära nya företagsetableringar. Det ligger väl helt i linje med regeringens politik för att skapa nya jobb.

Detta förutsätter att det ska finnas en motpart utomlands, men det förutsätter också att även Sverige köper för att vi ska bli trovärdiga på marknaden utomlands för att kunna sälja vidare.

Det som jag beskriver nu visar att det här inte enbart är en försvarspolitisk fråga utan att det också i högsta grad är en utrikes- och näringspolitisk fråga.

Min fråga är då: Tar regeringen inte någon som helst hänsyn till detta och ser detta ur ett helhetsperspektiv när man bestämmer sig för hur fortsättningen för projektet kommer att se ut?

Anf. 56 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Mitt ansvar som försvarsminister är att tillse att Försvarsmakten har den materiel man behöver för att till exempel säkert kunna utföra internationella insatser. I en situation där Försvarsmakten själv bedömer att detta inte är ett projekt som man vill gå vidare med tänker jag som försvarsminister inte säga: Det ska ni göra i alla fall!

Det finns en försvarsmaterielstrategi, som för övrigt togs fram av den tidigare regeringen men som vi nu verkställer, vilket inte skedde tidigare. I första hand ska vi köpa färdig materiel för att få ned kostnader. I andra hand ska vi utveckla tillsammans med andra. Det var tanken med SEP att så skulle ske. Nu har intresset från andra bortfallit, och då bortfaller också grunden för själva projektet. Först i tredje hand ska vi utveckla på egen hand, därför att det som regel blir betydligt dyrare än att köpa färdigt eller utveckla tillsammans med andra.

Beskedet är alltså tydligt: Projektet är avdömt av Försvarsmakten. Mitt ansvar som försvarsminister är att Försvarsmakten har rätt materiel för att utföra sina uppdrag – inte andra hänsyn.

Frågestund

Anf. 57 MAURICIO ROJAS (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Björklund om klimatpolitiken. Den gäller regeringens bedömning av oppositionens förslag om utsläppsminskning. Vad skulle det betyda konkret för den svenska basindustrin om Socialdemokraterna och de andra lierades politik går igenom?

Anf. 58 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Basindustrin är enormt viktig för Sverige. Den sysselsätter hundratusentals människor direkt och indirekt. Är man intresserad av regionalpolitik – det är vi alla, men de som kommer från delar av Sverige med utflyttning och så vidare kanske är ännu mer intresserade – ska man ha klart för sig att basindustrin är särskilt viktig i de delar av Sverige där det finns skogsindustrier, stålverk, pappersindustri och annat. Basindustrin drar in hundratals miljarder till Sverige varje år i exportintäkter.

Utmaningen för svensk basindustri jämfört med andra länders är att just den svenska basindustrin råkar vara väldigt elintensiv, och den har naturligtvis också en hel del utsläpp.

Att det blev olika linjer i Klimatberedningen beror delvis på att regeringens bedömning är att ska man gå fram så hårt med utsläppsminskningar på tolv år som nu föreslås i reservationen i Klimatberedningen blir det ”siste man släcker lyset” i svensk basindustri. Det vore förödande för många orter i Sverige att gå på reservationen i Klimatberedningen.

Anf. 59 MAURICIO ROJAS (fp):

Fru talman! Som jag bedömer frågan finns det i dag en bristande medvetenhet hos allmänheten om just dessa konsekvenser. Det gäller inte bara konsekvenserna för den existerande industrin utan också för viljan att investera i liknande industrier.

Jag skulle vilja veta vad regeringen tänker göra för att det ska bli uppenbart för svenska folket hur förödande oppositionens förslag är i detta avseende.

Anf. 60 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag tror att vi ska vara på det klara med att de uppofteringar vi måste göra för att minska växthusgaserna och växthusgasutsläppen är betydande oavsett regering.

Men jag och regeringen menar att vi inte kan föra en politik som driver svensk basindustri ur landet och som kommer att skapa massarbetslöshet på massor av orter.

Detta är en debatt som kommer att föras inte bara i år utan också nästa år och naturligtvis inför valet 2010. Klimatfrågan är vår tids viktigaste fråga. Samtidigt blir inte klimatet ett dugg bättre av att SSAB i Oxelösund flyttar till Kina och har samma utsläpp där. Den enda skillnaden blir att jobben försvinner från Sverige.

Vi måste föra en klimatpolitik, och vi ska minska växthusgasutsläppen, men vi ska också slå vakt om svensk välfärd och svenska jobb. Det är den kombinationen regeringen står för.

Anf. 61 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Sverige behöver ett internationellt samarbete för brottsbekämpning. Ett land vi har samarbetat och samarbetar mycket med är USA. Det har ibland vållat oss problem. Vi har fått kritisera – det gjorde vi socialdemokrater ofta – och det har då handlat om till exempel Guan-tánamobasen, sanktionslistor och dödsstraff.

Nu har dock gränsen passerats mer än någonsin tidigare. USA:s president anser att dräkningsmetoder är tillåtna vid förhör.

Hur kommer Beatrice Ask att agera för att dessa uppgifter inte ska komma in i våra domstolar, där vi som arbetar på fältet känner en mycket stark oro för det här? Hittills har det varit häpnadsväckande tyst.

Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Tyvärr är den frågan inte tillräckligt uppmärksammasad. Jag har precis samma uppfattning som Thomas Bodström: Det är förfärligt att ett land som USA har företrädare som försvarar metoder som är fullständigt oacceptabla enligt de regler som finns inom internationell rätt och enligt alla vettiga, humanistiska ställningstaganden man kan ha.

Vi har redan i interpellationssvar från regeringens sida markerat att vi anser att det är viktigt att i alla sammanhang där det finns tillfälle berätta för den amerikanska administrationen hur vi ser på de här frågorna. Det är viktigt att man arbetar mot kriminalitet och i olika sammanhang med blanka vapen och att demokratiska länder agerar på ett sätt som alla kan respektera. Det kan man inte om man medvetet eller omedvetet stöder metoder som tortyr och liknande.

Anf. 63 THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är bara en liten del av problemet. Problemet är att uppgifter från dessa personer kan drabba människor som är åtalade i svenska domstolar med våra regler om fri bevisvärdering och fri bevisprövning. På samma sätt kan människor i Sverige drabbas av utvisning på grund av dessa uppgifter.

Det som behövs är att du som justitieminister säger att vi inte accepterar detta och att vi inte tar emot uppgifter från USA så länge de godkänner tortyr. Det är i enlighet med de humana principer vi alltid har haft en enighet om.

Nu ser vi att dessa uppgifter kan komma in i våra domstolar och som underlag när det gäller utvisningsdömda personer. Då måste du agera mer än att bara protestera mot USA. Du måste se till att de katastroferna inte kan inträffa i Sverige. Humaniteten och rättssäkerheten måste vara det främsta intresset. Detta är en fullständig katastrof.

Anf. 64 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tror att det vore orimligt att säga att vi aldrig kommer att använda eller lyssna på någonting som sägs från USA. Man använder ju inte den här typen av metoder i alla sammanhang.

Men det är väldigt viktigt att uppgifter som man tar emot i olika rättsprocesser värderas och sätts in i ett sammanhang. Det viktiga är väl

Frågestund

att vi försöker se till att USA och andra länder som använder den typen av metoder lägger av med det. Det måste vara det långsiktiga arbetet med detta som är helt nödvändigt.

Man behöver inte ens vara utbildad jurist för att förstå i vilka sammanhang detta kan ha förekommit. Jag utgår ifrån att svenskt rättsväsende är tillräckligt välmöblerat för att kunna värdera uppgifter som kommer på konstiga vägar. Jag utgår i alla fall ifrån det. Jag tror att det är så. Jag tror att det är viktigt att man är uppmärksam på det.

Men framför allt tror jag att svenska politiker måste agera mot den amerikanska administrationen och markera att vi står upp för de grundläggande rättsprinciperna och att vi inte accepterar tortyr och den typen av metoder.

Vårnadsbidraget och förskolan

Anf. 65 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Jan Björklund. I takt med att Sverigedemokraterna ökar sin röstandel i valjaropinionsundersökningarna börjar den borgerliga regeringen alltmer att fiska i grumliga vatten. Det handlar om sfi-regler som ska ändras där analfabeter och civilingenjörer ska bedömas på samma sätt. Det handlar om anhöriginvandring där barn inte kommer att få träffa sina föräldrar på fyra eller fem år. Och det handlar om språktester.

Men det som verkligen är ett sätt att lära sig det svenska språket och komma in i samhället är faktiskt den svenska förskolan, och den hotas nu av den borgerliga regeringen. I och med vårnadsbidraget, som kommer nästa vecka, barnomsorgspengen och enskilda förskolor som inte behöver följa läroplanen är det många barn som inte kommer att få ta del av det svenska språket i den svenska förskolan. Så skedde i Norge.

Vad säger Jan Björklund till sitt försvar? Varför ska inte dessa barn få ta del av det svenska språket?

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Det finns inte en enda olycka som inte drabbar Sverige på grund av den politik som den här regeringen för på utbildnings- och familjepolitikens område enligt Marie Granlund. Vårnadsbidraget kommer att föra Sverige tillbaka till medeltiden. Så brukar det låta från Marie Granlund.

Jag tror att det är väldigt överdrivet. Den här regeringen prioriterar förskolan mycket högt. Senare i år och under 2009 kommer vi att genomföra satsningar som den gamla regeringen aldrig gjorde på förskolan. Ni sänkte avgifterna för föräldrarna, och det var säkert bra. Vi kommer också att göra kvalitetssatsningar i själva förskolans verksamhet.

Förskolan i Sverige är inte obligatorisk. Vi förvägrar inte någon att ta del av förskolan, men den har aldrig varit obligatorisk. Den är frivillig, och de som vill ha sina barn där ska få ha det. De tusenlappar man kan få när barnen är riktigt små kommer att öka möjligheterna för föräldrarna att vara tillsammans med sina barn något mer i än i dag. Det är min bedömning att det kommer att vara en ganska välkommen reform. Den kommer inte att innebära en revolution. Vi får inte en ny kader av livslånga hemmafruar i Sverige.

Anf. 67 MARIE GRANLUND (s):

Fru talman! Jag måste säga att jag verkligen håller med Expressens ledare i går om att man saknar folkpartiledaren Bengt Westerberg.

SKL har räknat ut att vårdnadsbidraget kommer att kosta 3 miljarder kronor för kommunerna. Någonstans ska dessa pengar tas. Många kommuner anger att de kommer att tas just från förskolan. Lunds kommun säger till exempel öppet att detta kommer att minska trycket mot barnomsorgen. Det är skönt att det är några som är ärliga.

Exempel från Norge visar att när man införde vårdnadsbidrag där var det framför allt invandrarkvinnor som var hemma. De barn som hade störst behov av språkutveckling och tillgång till det norska språket ställdes utanför.

Sedan kan vi prata språktester när de vill bli medborgare, men det är inte detta det handlar om. Det handlar om att börja när barnen är små, och där är förskolan det viktigaste. Varför är det så viktigt att inte alla barn ska få tillgång till det svenska språket?

Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Småbarnsföräldrar i Sverige ska få en möjlighet att vara något mer tillsammans med sina barn när de är riktigt små. Jag tror inte att Marie Granlund någonsin kommer att lyckas att skrämma svenska folket med en sådan reform. De kommer att tycka att den är rätt bra.

Lunds kommun nämndes. Det borgerliga Lund satsar mycket mer på förskolan än vad socialdemokratiskt styrda Malmö gör, och där har Marie Granlund haft ansvaret. Varför satsar borgerligt styrda Lund, med sin sociala struktur, så mycket mer än socialdemokratiska Malmö med så många invandrarbarn? Varför satsar ni inte mer i Malmö om det är som du säger? Du försöker frammana en bild som bara är ett fantasifoster.

Förskolan i Sverige har en mycket hög kvalitet. Den kommer att ha ännu högre kvalitet i framtiden därför att vi kommer att genomföra en del reformer på området, och det är bra. Svensk förskola ska vara bra för barnen.

Unga Kris verksamhet

Anf. 69 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! Min fråga till justitieministern är hur hon ser på Unga Kris roll för att förhindra unga kriminella att återgå till den brottsliga banan.

För ett tag sedan besökte några av oss Unga Kris i Stockholm. De finns på tolv platser i Sverige och hoppas kunna etablera sig på fler ställen.

Vi vet alla att det är svårt att vända ett kriminellt beteende så länge man är ung, vacker och ger ett glamoröst intryck. Unga Kris stora utmaning är därför att visa att det finns alternativ till brottslighet och att det finns andra kickar i livet. Tyvärr visar det sig att de inte alltför sällan möts av skepticism, bland annat inom socialtjänsten som har ansvaret för den unga, och därför ibland får svårt att aktivt arbeta med de unga.

Min fråga blir: Hur ser justitieministern på Unga Kris arbete?

Anf. 70 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Det är kanske inte min sak att recensera olika organisationer, men det är ingen tvekan om att unga kriminella behöver extra mycket stöd. Och allt stöd kan man inte få ifrån familjer som inte alltid fungerar eller ifrån myndigheter. Unga Kris är en väldigt bra organisation. Där har man erfarenhet av det utanförskap som det innebär att vara ung och kriminell.

Unga Kris anordnar väldigt mycket verksamhet som de här ungdomarna annars inte kommer att få ta del av. Det tror jag är väldigt bra. Sakta men säkert, skulle jag vilja säga, har Unga Kris etablerat ett gott rykte på olika håll. Jag ser fram emot att man kommer att jobba ännu mer med och närmare olika myndigheter framöver, inte minst när det gäller att få de här väldigt unga lagförda att gå in i arbete och annat.

Med det paket för arbetslinjen som vi har lagt fram när det gäller att få fler tidigare dömda i arbete finns en möjlighet att jobba med kompletterande aktörer. Där håller vuxna Kris på att starta mycket verksamhet som är inriktad på de här ungdomarna. Där kan Unga Kris hjälpa till att få in fler i arbete.

Anf. 71 HELENA BOUVENG (m):

Fru talman! Om jag förstår ministern rätt har hon tankar och idéer om att Unga Kris i framtiden kan få en större roll och en större del i arbetet med att förhindra unga kriminella att fortsätta sin brottsliga bana.

Anf. 72 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag tror att det är så att om vi ska få fler människor som har hamnat snett att komma rätt behöver vi mobilisera alla krafter i samhället. Jag tror att olika typer av organisationer är väldigt betydelsefulla. Jag tycker att det är fantastiskt roligt att det finns en organisation av unga tidigare kriminella som ser det som sin uppgift att hjälpa kamrater, som också har haft dåliga erfarenheter, att komma rätt. Jag har ett väldigt gott öga till den organisationen. Jag tycker att de gör ett bra jobb.

Men det gör också andra organisationer. Jag välkomnar fler aktörer och fler människor som volontärer i det nät som vi behöver ha för att fånga upp människor som har hamnat på fel sida och som kanske har suttit i fängelse eller på annat sätt har mött kriminalvård.

Rätten till telefoni

Anf. 73 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Så här såg mediebilderna i Norrbotten ut i slutet av februari: Telia sviker glesbygden.

Anledningen var att Telia Sonera var ute i kommunerna Arjeplog och Övertorneå för att stänga ned kopparnätet och ersätta det med ny teknik. Det fick till följd att många abonnenter som bor i områden där man i dag inte ens har GSM-täckning helt skulle bli utan telefoni. Detta har skapat oro och framför allt stor otrygghet. Det är mest äldre människor som bor i de drabbade områdena.

Tillgången till telefon handlar i första hand om trygghet, och jag skulle vilja fråga infrastrukturministern vad hon tänker göra för att alla i landet ska ha rätt till telefoni.

Prot. 2007/08:78
13 mars

Frågestund

Anf. 74 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är en mycket viktig fråga. Den är också aktuell för många människor runt om i landet, just nu framför allt i Norrbotten. Jag förstår den frustration som många nu upplever. De har haft telefon väldigt länge, och plötsligt har de inte tillgång till den. Mitt svar är: Alla som önskar telefon i det här landet har rätt till telefon. Det är därför det finns en lagstiftning som just bekräftar att alla människor har rätt till telefon.

Därför prioriterar också Post- och telestyrelsen, som den myndighet som har att hantera den lagstiftning som i det här sammanhanget är tydlig, detta för att se till att lagstiftningen följs och att människor ges rätt till den telefon man efterlyser i dag.

Anf. 75 KARIN ÅSTRÖM (s):

Fru talman! Med den borgerliga regeringen ser vi hur klyftorna faktiskt ökar mer och mer mellan människor, mellan grupper, mellan regioner och mellan landsbygd och storstad. Telia Soneras agerande har skapat en enormt stor oro och otrygghet. Många av de äldre har trygghetslarm som de använder för att larma hemtjänsten akut vid behov. När man nu inte ens har egen telefoni faller den möjligheten bort.

Post- och telestyrelsen har fått uppdraget att ställa vissa frågor till Telia Sonera om hur man ska fixa den nya tekniken i glesbygden. Vad jag förstår kommer vi snart att ha ett svar på den frågan. En del experter säger tyvärr att sannolikheten kan vara ganska stor att det faktiskt inte går att fixa den nya tekniken i glesbygden.

Jag vill fråga infrastrukturministern: Vad tänker ministern göra när tekniken inte finns?

Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Med anledning av frågeställarens påstående om alliansregeringens brist på arbete för att skapa rättvisa förutsättningar vore det kanske bra att upplysa alla som lyssnar om historien kring Telia. Det var ju en socialdemokratisk regering som börsintroducerade Telia. Som ett kommersiellt bolag har Telia Sonera att verka på en telemarknad i konkurrens med andra telebolag. Som socialdemokratisk frågeställare kunde man fundera över den situationen.

Inte desto mindre tar alliansregeringen naturligtvis ansvar för den lagstiftning som är oerhört viktig och ger alla rätt till en fast telefoni. Post- och telestyrelsens ansvar är att följa lagstiftningen och skapa rättvisa så att alla får telefoni. Inte desto mindre kommer jag själv att ha ett samtal med Telias ledning med anledning av den situation frågeställaren beskriver angående många människor i Norrbotten.

Frågestund

Anf. 77 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Mats Odell. Statsrådet deltog i fredags i en interpellationsdebatt med två av mina socialdemokratiska kolleger. Debatten handlade om det minskade bostadsbyggandet och den situation och de förändringar vi faktiskt ser i landet i dag.

I den debatten målade statsrådet upp en oerhört positiv bild av utvecklingen inom byggsektorn. Han hävdade ett flertal gånger att de förändringar som borgerligheten nu har gjort, med borttagandet av investeringsstödet och räntebidraget, kommer att garantera ett ökat byggande och ett fortsatt högt byggande.

Det fanns en stor diskussion om vilken statistik som skulle användas, men en av de saker som åtminstone jag kan vara ganska säker på och som inte har debatterats så mycket är att det under förra mandatperioden byggdes ungefär 120 000 lägenheter.

Min fråga till statsrådet är: Kan statsrådet garantera att det under den borgerliga mandatperioden byggs fler lägenheter än vad som gjordes under den socialdemokratiska?

Anf. 78 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag minns den här debatten mycket väl, och det jag hänvisade till var Sveriges byggindustriers prognos över hur mycket som skulle investeras i bostäder och hur mycket som har investerats. Jag sade då att bostadsinvesteringarna under 2006 ökade med 14 procent. Under 2007 ökade investeringarna med ytterligare 10 procent, och bedömningen var att de under detta år skulle öka med ytterligare 3 procent.

Sedan dess har Boverket kommit med sin prognos, och den pekar på att det sammanlagda byggandet under detta år kommer att minska något. Men, Johan Löfstrand, det kommer att öka under nästa år. Det är det som kännetecknar konjunkturer och inte minst byggkonjunkturer – det går upp, och det går ned.

Det går naturligtvis inte att garantera att det byggs mer under den här mandatperioden, men jag kan garantera Johan Löfstrand att vi satsar på att ge de långsiktigt goda förutsättningar som behövs för att det ska kunna byggas mer. Ni lämnade efter er 230 000 människor i bostadskö bara här i Stockholm. Vi måste lägga om bostadspolitiken för att det ska byggas mer i Sverige!

Anf. 79 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Fru talman! Statsrådet verkar inte riktigt lika säker på sin sak längre. Han verkar inte så säker på prognosen om att bostadsbyggandet skulle öka även under hela den borgerliga regeringstiden. Statsrådet kanske inte riktigt litar på den statistik han använde sig av i debatten i fredags. Det kanske är så att byggandet av hyresrätter som i stort sett har avstannat helt och hållet kommer att påverka det allmänna byggandet under de kommande åren.

Har statsrådet någon lösning på hur vi faktiskt ska få i gång till exempel byggandet av studentbostäder som i stort sett har avstannat helt och hållet, eller byggandet av hyresrätter eller varför inte byggandet av

bostadsrätter i områden där det faktiskt behövs en breddning och fler upplåtelseformer?

Min fråga till statsrådet är: Är det så att regeringen inte har några lösningar på hur man ska öka bostadsbyggandet?

Prot. 2007/08:78

13 mars

Frågestund

Anf. 80 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag vet att Socialdemokraternas lösning på allt detta är ökade byggsubventioner. Ca 3 miljarder om året strödde ni över de redan vinstrika byggföretagen. Vår modell är att ge stöd till de hushåll som kan behöva det för att kunna bo i stället för att ge stöd till byggföretagen.

Den prognos som jag hänvisade till står för sig själv. Den var från Sveriges byggindustrier – det är de som bygger. Låt mig ändå säga att om vi tittar på byggsubventioner ser vi att det andra halvåret 2007 var det näst starkaste bygghalvåret sedan början av 90-talet i Sverige, och då var byggsubventionerna avskaffade.

Ingen utom socialdemokratiska riksdagsledamöter efterfrågar i dag byggsubventioner. Då är det lite synd att ni själva i ert budgetalternativ inte satsar på detta. Ni har tagit bort över 90 procent av de byggsubventioner som fanns tidigare, men ni använder retoriken som om dessa 3 miljarder fortfarande fanns kvar. Det finns 250 miljoner, fru talman, i den socialdemokratiska budgeten för det här året.

Försäljningen av Apoteket

Anf. 81 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Just nu förbereder regeringen en proposition som gäller utförsäljningen av Apoteket. Hur mycket som ska säljas ut är lite oklart men att det ska säljas ut vet vi.

Vi vet också att man tror att en privatisering, en utförsäljning, av Apoteket kommer att innebära en koncentration av apoteken till de mer tätbefolkade delarna av vårt land.

Det här är en risk som utredaren av Apoteket lyfte upp, och han föreslog att den del av Apoteket som blir kvar ska få ett övergångsansvar för att säkra tillförseln för eller kvaliteten på apoteken i glesbygden.

Min fråga till statsrådet Björklund är: Anser regeringen att apoteksförsörjningen i glesbygden och på landsbygden är ett permanent ansvar för staten eller är det ett ansvar som bara gäller övergångsvis?

Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Regeringens slutgiltiga bedömningar i de här frågorna kommer att redovisas när propositionen så småningom läggs fram.

Självklart har staten och samhället vid en omreglering av apoteksmarknaden ett ansvar för att apoteksprodukter finns tillgängliga också i glesbygd, där de inte omedelbart bärs upp av egen lönsamhet för en apoteksbutik.

Bakgrunden till avregleringen är ju att man vill öka tillgängligheten. Vi har i Sverige förhållandevis få apotek jämfört med andra länder där man har avreglerat. Vi har för få försäljningsställen där man kan köpa läkemedel, i synnerhet sådana läkemedel som inte är receptbelagda och som de flesta av oss – barnfamiljer eller andra – behöver köpa relativt

ofta. Att man skulle kunna få fler försäljningsställen för denna typ av läkemedel är en bakgrund till avregleringen.

Självfallet måste man i en sådan här process säkerställa att det finns försäljningsställen på landsbygd och i glesbygd där det inte med automatik lönar sig om marknadskrafterna själva reglerar detta.

Anf. 83 BERIT ANDNOR (s):

Fru talman! Vi kan titta västerut och se på vårt grannland Norge, där man har genomfört en förändring av apoteket. Där tog tre internationella kedjor över apoteken. Konsekvenserna kan vi se. Inte har tillgängligheten till apoteken ökat. Det som har hänt är att kostnaderna för konsumenterna har ökat.

Utredaren säger själv – och detta står i det pressmeddelande som har lämnats från Socialdepartementet – att den statliga del av Apoteket som blir kvar ska ta ett övergångsansvar för att säkerställa att vi har apotek i glesbygd och på landsbygden. Men vad som händer sedan står skrivet i stjärnorna.

Utifrån det svar jag fick blir min fråga till statsrådet: Det räcker ju inte bara att tycka och önska att det skulle bli bra – tänker regeringen verkligen garantera att staten tar ett permanent ansvar för tillgången till apotek i hela landet?

Anf. 84 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Jag uppfattade frågan första gången och svarade på den. Svaret är att staten och samhället har ett ansvar för att det finns apoteks-försäljningsställen i glesbygd och landsbygd. Exakt hur garantin ska utformas kommer vi att återkomma till i propositionen. Jag är också medveten om vad utredaren har föreslagit, men det är ju inte givet att regeringen gör samma avvägning.

Det är väl ett faktum att det har blivit fler försäljningsställen för läkemedel i Norge sedan reformen. Det är också en sanning. Men det är jättebra att andra länder har gjort den här typen av reformer, för då kan vi lära oss fördelar och nackdelar, hur man ska göra och hur man eventuellt inte ska göra. Att studera exempelvis Norge är lärorikt. En del saker har blivit bättre där, men det finns säkert också saker som inte har blivit så bra. Låt oss lära av det, då.

Vi tycker att det är alldeles utmärkt om vi i Sverige kan få fler försäljningsställen där vanliga människor kan köpa läkemedel och dessutom en tydligare konkurrens mellan olika aktörer när det gäller tillhandahållande av läkemedel, med lägre priser för konsumenterna som följd.

Överenskommelse om betygssystemet

Anf. 85 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Vi hade nyligen här i riksdagen en debatt om betygssystem. Från Miljöpartiets sida initierade vi debatten just för att eftersträva en bred överenskommelse mellan partierna i den frågan.

Nu har statsrådet Björklund flera gånger uttalat att han förutsätter att alla partier ska vara överens i frågan för att man ska komma någonstans. Därför är min fråga till statsrådet: Kan man tänka sig även en blocköver-skridande överenskommelse där inte alla partier är med på noterna?

Prot. 2007/08:78

13 mars

Frågestund

Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Fyra partier är redan överens om ett nytt betygssystem. Sedan finns det tre partier till, som inbördes har totalt olika system. Jag välkomnar naturligtvis om fyrpartikonstellationen kan breddas. Om hela riksdagen är överens, desto bättre.

Till sist avgörs naturligtvis värdet av en överenskommelse av det innehåll den har. Om vi från borgerligt håll säger att vi lägger ned betygen kanske alla sju kan bli överens, men det är ju inte acceptabelt. Vi vill ha tidigare betyg och fler steg. Betyg är viktigt för oss. Miljöpartiet vill avskaffa betyg. Vänsterpartiet vill förbjuda betyg, och Socialdemokraterna sitter på alla stolar samtidigt. Det är svårt att se vilken betygspolitik en eventuell framtida rödgrön regering skulle föra.

Jag kommer att bjuda in riksdagens alla partier till överläggningar när remissomgången är klar före sommaren för att se hur bred en majoritet kan bli. Mats Pertoft är mycket välkommen till de överläggningarna.

Anf. 87 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Utbildningsministern borde komma ihåg att han själv noterade att Miljöpartiet var berett att acceptera betyg under den debatt vi hade, vilket han då också välkomnade.

Min fråga är därför fortfarande: Är utbildningsministern beredd att göra en överenskommelse också till exempel med Miljöpartiet och Socialdemokraterna i den frågan? Jag förutsätter att alliansen inte plötsligt kommer att vara beredd att avskaffa betygen.

Anf. 88 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp):

Fru talman! Den sista punkten är helt korrekt.

Mats Pertoft får någon gång gärna reda ut vilken Miljöpartiets position är. Jag ska säga hur jag har uppfattat den. I dag ges det betyg från årskurs 8. Den här regeringen vill tidigarelägga det till årskurs 6. Miljöpartiet vill förbjuda betygen i årskurs 8 och att man ska få ge i årskurs 9. Jag uppfattar inte att ni är för mer betyg än man har i dag. Ni vill ha bort en del av de betyg som finns i dag. Hela inriktningen på vår reform är att det ska vara mer betyg än i dag. Det är lite svårt att se var kompromisspunkten skulle ligga. Men om Miljöpartiet är berett att sträcka sig till att ge betyg i sexan och att det ska vara fler steg är ni naturligtvis välkomna.

En överenskommelse över blocken har ett värde, men den har inte ett så stort värde att vi är beredda att sälja ut hela vår politik. Ytterst får väljarna 2010 väga in också betygsfrågan och skolpolitiken om vi inte lyckas enas. Det är inte i hela världen, tycker jag, att människor påverkar viktiga beslut genom sin handling i riksdagsval.

Frågestund

Anf. 89 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Jag vill rikta min fråga till justitieminister Beatrice Ask.

I regeringens första budgetproposition hösten 2006 anslogs 3 miljoner kronor för att kompensera judiska församlingar för tilltagande säkerhetskostnader. Kostnaderna hade galopperat under en följd av år, och den tidigare regeringen gjorde absolut ingenting för att kompensera detta.

Tilltagande trakasserier, hot, vandalisering och skadegörelse är den verklighet som judiska församlingar lider av runt om i landet. Den satsning som man gjorde 2006 var välkommen och fick i första hand judiska församlingen i Stockholm att kunna uppgradera sina säkerhetsanordningar.

Nu finns det betydande problem i Malmö när det gäller säkerheten. Jag undrar: Den satsning som man gjorde 2006, kommer den att permanentas så att vi i den grundlagsskyddade religionsfrihetens land kan ha judar, muslimer och kristna som sida vid sida ska kunna verka i sina heliga byggnader?

Anf. 90 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag är inte uppdaterad när det gäller de problem som har uppstått i Malmö. Jag vill gärna säga det. Det här är en otroligt viktig fråga i ett mångkulturellt samhälle. Det är ett stort bekymmer när kyrkor och andra typer av sammankomstlokaler utsätts för hot, trakasserier och mycket annat. Vi har som statsmakt och samhälle ett ansvar att se till att vi inte accepterar det.

Det krävs många olika åtgärder. Ytterst är det naturligtvis polisen som ska garantera att man känner sig trygg där man vill ha sina möten och sammankomster. Ibland har det inte fungerat, och då har man fått söka andra lösningar.

I grunden tycker jag att detta är ett samhällsansvar. Jag är beredd att agera när det behövs, men jag behöver läsa på och ta in mer fakta för att veta exakt vad det här är för bekymmer och vad som eventuellt har gjorts och görs.

Anf. 91 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Jag välkomnar det svar som justitieministern har avgivit. Det här är viktigt för oss alla – för regeringen, riksdagen och alla oss som innehar människors förtroende att se till att man i religionsfrihetens namn ska använda medlemmarnas insamlade medel till verksamhet och inte tillsäkerhetsanordningar. Det är rättssamhällets ansvar.

Anf. 92 Justitieminister BEATRICE ASK (m):

Fru talman! Jag vill passa på att säga en sak, eftersom jag får göra ett inlägg till. Utöver att vi har ett ansvar för att se till att man kan säkra tryggheten för religionsfrihet och att människor faktiskt kan samlas oavsett religion har vi ett ansvar att ta itu med de attityder som finns mot religionsutövare av olika slag.

Vi har ett hårdnande klimat på många håll där människor på grund av sin tro utsätts för alla möjliga och omöjliga trakasserier. Jag tycker att vi allihop som politiska företrädare har ett väldigt stort ansvar att markera och agera för att detta inte ska accepteras. Det handlar också om att vara förebilder, så att unga människor förstår att detta med religionsfrihet och andra friheter är oerhört betydelsefullt.

Om man vill lära sig någonting om respekt ska man faktiskt respektera att människor har lokaler och sammankomster som de går till. Och det gäller oavsett vilken religion eller vilken sorts möte man har. Här behöver vi uppfostra unga generationer, och vi har en del kvar att göra.

Anf. 93 ANDRE VICE TALMANNEN:

I dag är det många besvikna riksdagsledamöter som sitter i kammaren. Vi har tyvärr inte på långt när hunnit med den lista som vi hade med föranmällda. Målsättningen var naturligtvis också att alla statsråden skulle få så många frågor som möjligt. Jag hoppas att ni respekterar att vi har gjort så gott vi har kunnat för att hinna med.

Vi säger ett stort tack till våra statsråd och till alla ledamöter som har varit aktiva.

10 § (forts. från 8 §) Övergripande kulturfrågor (forts. KrU5)

Prot. 2007/08:78

13 mars

Frågestund

*Övergripande
kulturfrågor*

Anf. 94 NIKOS PAPADOPOULOS (s):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tala om för kammaren vilka reservationer och vilket särskilt yttrande som Socialdemokraterna i kulturutskottet har anmält i kulturutskottets betänkande KrU5, *Övergripande kulturfrågor*.

Fru talman! Under punkt 1, Kultur för alla, yrkar vi bifall till motionerna Kr343, Kr352 och Ub542.

Fru talman! Vi anser i likhet med motionärerna att kultur ska vända sig till alla medborgare, och man ska ständigt sträva efter att möta även de människor som det är svårast att nå. Det behövs medvetna satsningar, fru talman, för att inspirera ovana betraktare av konst till att bli nyfikna betraktare.

På teaterområdet vill vi ha större satsningar i storstädernas förorter. Vi har ett väldigt bra exempel på teater i Stockholm som har flyttat ut från Stockholms centrum till förorten Skarpnäck. Befolkningen där är mycket nöjd. Personalen är också väldigt nöjd.

Vi delar även de synpunkter på behovet av kultur för barn och unga som förs fram i motionerna Kr343 och Kr352. Vi anser att det är av central betydelse att kulturen, särskilt bland barn och unga, bryter klassiska sociala mönster. För unga och för barn måste vi göra den största och bästa satsningen på kulturen. Det kommer vi att vinna på i framtiden.

Den socialdemokratiska gruppen anmäler en reservation mot kulturutskottets beslut.

Fru talman! Under punkt 2, Kultur och tillväxt, har vi anmält ett särskilt yttrande. I likhet med motionärerna anser vi att kulturen är en viktig faktor för att olika miljöer ska dra till sig företag och entreprenörer. Ett rikt kulturliv gör en bygd levande och attraktiv såväl för dem som bor där som för dem som tänker starta företag där. Vi har emellertid valt att inte reservera oss till förmån för motionerna. Vi vill avvakta resultatet av den pågående Kulturutredningen.

Fru talman! Under punkt 3, Jämställdhetsperspektiv inom kulturen, yrkar vi bifall till motion Kr304 av Esabelle Reshdouni med flera.

Vi konstaterar på samma sätt som motionärerna att det inom kultursektorn finns samma strukturer och könsbarriärer som i samhället i övrigt. Exempelvis har kvinnliga konstnärer ofta svårare att klara sig ekonomiskt än manliga på grund av en strukturell snedfördelning till förmån för manliga normer och värderingar. Vi anser därför att fördelningen av anslagen alltid bör ha ett tydligt könsperspektiv.

Den socialdemokratiska gruppen anmäler en reservation mot kulturutskottets beslut.

Jag yrkar alltså bifall till reservation 1 och 2.

Anf. 95 ESABELLE RESHDOUNI (mp):

Fru talman! Det blir mycket jämställdhet i dag. Det är jag naturligtvis väldigt glad över. Jämställdhet är vår tids stora demokratifråga. För min del kan vi prata hur mycket som helst om det, men ännu gladare skulle jag bli om vi hade lite vassare beslut. För vi är långt ifrån framme vid målet. Det behövs kraftfulla politiska beslut för att vi ska nå dit.

Anledningen till att Sverige har kommit långt med jämställdheten är naturligtvis att vi aktivt har jobbat med frågan från politiskt håll. Åtgärder på samhällsnivå har fört oss framåt.

Vi har naturligtvis en lång bit kvar att gå. Det gäller att inte tappa farten. Men varför skulle vi stanna till? Vi har ju en ny regering som säger sig prioritera jämställdheten. Jag antar att det är tänkt att vi ska sätta full fart. Vad är då problemet?

Jo, ett problem som jag ser är att regeringen har svårt att analysera ett system. Regeringen ser världen som uppbyggd av individer. Man är inte ens beredd att använda ett enkelt och självklart begrepp som könsmaktssystem.

Det blir konstigt. För hur skulle man kunna bekämpa ett förtryck om man inte är beredd att acceptera den analys som säger att förtrycket finns? Detta skulle inte vara intressant om det inte samtidigt ledde till att regeringen föreslår åtgärder som inte angriper frågan på strukturell nivå.

Konsekvenserna av att man inte har ett könsmaktsperspektiv är att förslagen som kommer från regeringen är på individnivå. Jämställdhetsbonus och hushållsnära tjänster är förslag som ligger på individer och inte på strukturer. Dessa förslag förändrar naturligtvis inte de djupt rotade föreställningarna om hur en man och en kvinna ska vara och som gör det svårt att bryta stereotyperna.

Kultursektorn är en spegling av det övriga samhället och har samma brister när det gäller jämställdhet. De patriarkala strukturerna gör inte en artig sväng runt den konstnärliga begåvningen eller runt lusten att uttrycka sig. De finns i kulturlivet liksom överallt annars.

Jämställdhet inom kulturområdet ska naturligtvis handla om att styra resurserna och inte om att styra de konstnärliga processerna. Vi måste komma till rätta med den bristande jämställdheten, den manliga dominansen på de höga befattningarna. Det ska inte vara så att där männen finns där finns det resurser.

Regeringen satsar 3 miljoner på projekt som kan stimulera jämställdheten inom teater-, dans- och musikområdet. Det är väl jättebra. Men det är inte tillräckligt. Detta är ju knappt en droppe i havet när man jämför med de pengar som vi ger kultursektorn som helhet. Det är pengar som styrs av män i högre grad än kvinnor.

Vi måste komma till ett läge där fördelningen av bidrag sker med ett öga på jämställdhet och könsperspektiv. Det är knappast så att män i allmänhet är mer lämpade att utöva kultur än kvinnor. Däremot har de en genväg till makten över kulturens pengar för att de är män. Det är detta som vår motion handlar om.

Jag ställer mig bakom alla Miljöpartiets reservationer naturligtvis, men för att vinna tid yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 96 ANNE MARIE BRODÉN (m):

Fru talman! Först skulle jag vilja beröra motionsbetänkandet KrU5, där det finns 24 motionsyrkanden som vi behandlar i dag. Det gäller kultur övergripande. Det är framför allt om kultur och tillväxt, delaktighet och jämställdhet. Men det finns också motioner om regler för kulturbidragen.

Det är viktiga områden som lyfts fram i det här betänkandet och som också finns med i den kulturpolitiska utredning som regeringen har tillsatt. Vi avstyrker dessa motioner med hänvisning till den pågående översynen av den kulturpolitiska inriktningen.

Jag tänker uppehålla mig vid området kultur och tillväxt. Mina allianskolleger kommer att beröra andra områden så småningom.

Fru talman! Kulturen får allt större betydelse för företags och regioners utveckling. En ökad samverkan mellan kulturskapare och näringsliv kan öka entreprenörskapet. Det kan stärka näringslivets konkurrenskraft.

Därför har ett utvecklat samarbete mellan näringspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken och kulturpolitiken påbörjats. Näringsdepartementet och Kulturdepartementet har inlett en dialog med aktörer inom kulturområdet och näringslivet, vilket är mycket glädjande. Det visar att alliansregeringen tar dessa frågor på stort allvar.

En del av utmaningen är den omställning som de senaste decennierna har skett i tidigare industriländer mot en alltmer tjänstebaserad ekonomi. Modern forskning visar hur möjligheten för länder och regioner att konkurrera och utvecklas beror på hur väl man lyckas attrahera och föra fram kreativa människor. Kreativitet är nämligen en drivande faktor bakom tillväxt.

Fru talman! Amerikanen Richard Florida är en ledande forskare när det gäller kopplingen mellan kreativitet, kultur och tillväxt. Forskare vid Handelshögskolan i Göteborg har presenterat ett index i enlighet med Floridas forskning. Han bedömer där svenska städer och regioner utifrån deras kreativa konkurrenskraft. Där ligger Stockholm bäst till.

Tolerans och öppenhet föder kreativitet och därmed tillväxt. Detta är ingen ny ekonomisk lärdom utan ett okontroversiellt konstaterande. Forskningen visar också att de kulturella intrycken ökar aktiviteten i ett samhälle och sporrar kreativiteten, vilket leder till tillväxt.

Det bidrar till att kulturskapande i högre grad blir en näringsverksamhet som ger kultursektorn ökad ekonomisk betydelse. Inom EU utgör den med sex miljoner anställda 2,6 procent av bnp och växer snabbare än ekonomin i stort.

Fru talman! Redan i dag omsätter kulturindustrin i Europa mer än dubbelt så mycket som bilindustrin. Det har vi hört förr. I Sverige finns förutsättningar för tillväxt kopplat till kreativitet, kultur och upplevelser. Därför måste vi politiker vara lyhörda för vilka villkor som bäst föder ny kultur och kreativitet. Den globala konkurrensen gör att vi måste förstärka Sveriges kulturella konkurrenskraft. Vårt välstånd hänger i någon mån på detta.

Fru talman! I Norge presenterade man en handlingsplan som är mycket spännande. Den norska regeringen har lagt fram denna handlingsplan för att stärka sambandet mellan kulturen och näringslivet. Tre ministrar presenterade den, näringsministern Dag Terje Andersen, kulturministern Trond Giske och kommun- och regionministern Åslaug Haga. Det är onekligen en viss symbolik i denna laguppställning.

Jag har inte läst handlingsplanen ännu, men jag har tittat på sammanfattningen. Några viktiga punkter lyfter man fram: 15 miljoner kronor till Innovasjon Norge för nyskapande projekt inom kultur och näring, 1 miljon kronor till rockarrangörer, 2 miljoner kronor till utveckling av design i storstäderna, 2 ½ miljon kronor för att bättra på kunskapsunderlaget till fältet kultur och näring. Årlig statistik ska tas fram om kulturnäringsarna för att stärka faktaunderlaget. Det är spännande och intressant och något som vi här kan lära mycket av.

Fru talman! Slutligen kan nämnas att direktiven till den kulturpolitiska kommittén bland annat anger att kommittén ska uppmärksamma kulturens betydelse för ett kreativt näringsliv och sambandet mellan insatser för kultur och regional utveckling. Kommitténs arbete redovisas senast den 31 december 2008. Resultatet av utredningen för att utveckla kreativa partnerskap mellan kultursektorn och andra sektorer bör inte föregripas. Det är därför vi i betänkandet avstyrker de motioner som har berört det området.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och, som sagt, avslag på de reservationer som finns.

Jag vill bara kort nämna att det i betänkandet finns satsningar på jämställdhet. Nu har vår kollega i Miljöpartiet gått. Men där finns flera satsningar på jämställdhet. 3 miljoner satsas på projekt för att stödja jämställdhet, 5 miljoner till att köpa in mer konst, och så vidare. Så jag tycker inte att den här regeringen gör något dåligt arbete inom jämställdhetsområdet, inte på något sätt.

Anf. 97 SOLVEIG TERNSTRÖM (c):

Fru talman! Vi väntar på den kommande Kulturutredningen med översynen av kulturpolitikens inriktning. Medan vi väntar på den debatterar vi här i riksdagskammaren.

Jag utgår i dag från övergripande kulturfrågor – kultur för alla, kultur och tillväxt och jämställdheten under kulturen. Jämlikhets- och delaktighetsmålet syftar till att alla – och som jag och Centerpartiet uppfattar det är det varje enskild människa hur osynlig och arm hon än må vara – ska ha rättighet och möjlighet till delaktighet i kulturlivet, till upplevelser och till eget skapande.

Fru talman! Jag tänker stanna upp en stund vid eget skapande i dag. Någon har sagt: Det är ju så att vid djupa sorger är arbete, läsning och musik nog så bra. Men det finns något som är bättre. Försök sätta den skapande fantasin i gång, och du ska känna hur själen reser sig som en stålfjäder!

Jag känner en kvinna som sitter i sin rullstol. Hon är svårt dement och ihopkrökt. Hon har en specialgjord luta i knäet. Hon knäpper med största ansträngning på strängen med sina krökta fingrar. Ni vet hur sådana sjuka människor är. Till slut får hon fram en ton, och hennes ansikte strålar av lycka. Själen reser sig som en stålfjäder.

Jag känner också en flicka som har legat under sin filt i många år. Hon låg under filten som många psykiskt sjuka gör till dess att en pedagogisk sånglärarinna fick tag på henne och fick henne att uppfatta och förstå att hon har en sångröst. Själen reser sig som en stålfjäder.

Jag känner många fler som genom eget skapande i kulturen har kommit igenom svåra perioder i sitt liv.

Fru talman! Det sägs att vi i Sverige lever i det bästa av samhällen. Ändå blir vi allt sjukare. Vi blir deprimerade, alltmer aggressiva, arroganta och alltmer förtvivlade. Mängder av statistik visar detta. Alltmer antidepressiv medicin skrivs ut. Psykvården är överbelastad.

Sankt Görans psykakut i Stockholm har gigantiska problem. Jag har nyligen talat med överläkaren på Sankt Göran. Hon berättade då att 20 procent av alla de intagna och alla de som besöker Sankt Göran är unga människor. Det är främst flickor som skär sig, sticker sig och stoppar i sig allt ifrån droger till krossat glas. Eller också stoppar de inte i sig något alls; de slutar att äta.

Det är som en farsot. Det smittar. Flickorna upplever sig nämligen inte vara värda någonting. Därför ska de döda sig långsamt och tyna bort. *I'm not worth it* är deras motto. Det är motsatsen till den ständigt glamourösa retuscherade supersupersnygga modellen som vi varje dag ser i tv-reklamen och som viskar till oss: *Because I am worth it. I am a winner and you are a loser.*

Vårt samhälle har skapat två nya klasser – vinnare och förlorare. Vinn eller försvinn! Massmediekulturen bestämmer numera vår attityd till människor. Medierna, som nu har blivit den första statsmakten, bestämmer vår agenda och skapar vår dramaturgi. I mediernas dramaturgi behövs en vinnare varenda dag. Sedan slängs vinnaren i soppsåsen och blir en förlorare.

Vi lever alla i en mediekultur. Vinn eller försvinn! Men var är de försvunna – de som inte orkar med kampen? I går kväll träffade jag några av dem. Föreningen Balans för psykiskt sjuka och deras anhöriga hade årsmöte. Vi talade mycket om kultur och eget skapande och om att kultur inte bara är att titta på och uppleva vad andra gör. Kultur är också vad man gör själv.

Kulturen kan läka, trösta, bota och ge nytt liv även för en människa som man ser som obotligt sjuk. Det egna skapandet får en människa på fötter igen. Här finns naturligtvis en stor tillväxtpotential för kultur.

Fru talman! Jag vill avsluta med att säga att regeringen har gett den kulturpolitiska kommittén i uppdrag att uppmärksamma sambanden mellan kultur och folkhälsa och lämna förslag till hur samspelet kan förstärkas. Vidare kommer regeringen att öka samverkan mellan kulturpolitiken och andra politikområden så att det nationella folkhälsoarbetet får större utrymme. Detta är ett avgörande steg mot en bättre framtid. Jag väntar otåligt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

I detta anförande instämde Cecilia Wikström i Uppsala (fp).

Anf. 98 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Fru talman! Människan är en berättelse, och människan äger sin berättelse. Det har vi alldeles nyss fått ett ganska underbart exempel på av min kollega Solveig Ternström.

Men för att berättelsen skulle kunna få liv kom tonen till, och musiken kom att få stor betydelse för människan och hennes utveckling. Så länge människor har levt på jorden har det funnits teater, musik och dans som en viktig beståndsdel i allas våra mänskliga liv. Det har följts oss genom årtusendena.

Vi konstaterar att kulturen är någonting djupt mänskligt som alltid har funnits och som alltid kommer att finnas. Den får oss att ta emot inspiration och kunskap och hjälper oss att orientera oss som människor i ett alltmer pluralistiskt och diversifierat samhälle. Den hjälper oss att hitta mening, förankring och mål.

I kulturutskottet är vi alla ledamöter på olika sätt besjälade av kultur och kulturens betydelse. Men förslagen och åtgärderna ser lite olika ut beroende på vilket parti man företräder och vilken ideologi man är hemma i.

Jag yrkar initialt bifall till utskottets förslag i betänkandet i dess helhet, och jag tänker något komma in på de övergripande frågor som berörs i betänkandet.

I flera motioner föreslår Socialdemokraterna att staten ska skapa tillväxt genom att satsa mer på kultur runt om i landet. Som liberal kan jag känna sympati för detta synsätt och glädjas över att man ser kulturens potential för tillväxt.

Men argumenten som förs fram är bakvända. Kulturen måste lyftas fram för att förverkliga sina egna inneboende värden och inte användas som ett medel för att uppnå andra politiska mål. Att kulturen leder till tillväxt när den är rätt nyttjad är en helt annan sak. Kulturen får aldrig vara instrumentell utan alltid ett mål i sig själv. Tillväxt skapas nämligen bara genom entreprenörers och företagares hårda arbete, och inte genom politisk ingenjörskonst.

Politikens roll är att skapa förutsättningar för att företagen ska kunna skapa tillväxt. Den ska inte genom dekret och påbud kommandera fram denna tillväxt. I denna insikt har Folkpartiet liberalerna tillsammans med de övriga partierna inom Allians för Sverige verkat för att reglerna

för sponsring ska göras om. Syftet är att underlätta viktigt samarbete mellan kultur och näringsliv till gagn och vinning för båda parter.

Fru talman! Vi stärker kulturen genom att skapa möjligheter för konstnärer att leva på sin egen konst och sin egen skapande verksamhet. Genom att utveckla stöd till olika kulturutövare runt om i landet och erbjuda arbetstillfällen som består bidrar vi till att stärka kulturen.

Det är särskilt glädjande att regeringen nu satsar på barns och ungas kulturella skapande och delaktighet. Efter årtal av socialdemokratiskt prat har det nu blivit verkstad. De fria grupperna har fått ökat stöd för långsiktiga satsningar för barn och unga. Ett nytt mål om ett integrerat barnperspektiv för alla institutioner inom kulturområdet införs, och satsningen på Skapande skola skapar nya möjligheter för ungdomar i högsta-diet att uppleva professionella kulturmöten i sin vanliga skola.

Detta är, fru talman, en politik för rättvisa som kommer att bidra till att minska klyftorna i vårt land. Barns möjlighet att komma i kontakt med kultur ska inte bero på tjockleken på föräldrarnas plånböcker, deras kulturvanor, deras livsmönster, som läsvanor till exempel, utan på lika villkor ska barn och ungdomar få möta kultur på sin hemmaarena, nämligen i klassrummet. Klassresan börjar i klassrummet.

Mot bakgrund av regeringens starka satsning på skolan är det min och Folkpartiets förhoppning att det belopp på 55 miljoner kronor som har tillförts reformen Skapande skola ska bli ännu större och massivare under kommande år. Att satsa på unga människor så att de får möta ett rikt, kvalitativt kulturutbud är ingenting annat, fru talman, än att investera i framtid för Sverige.

Det finns några reservationer i betänkandet som har tagit tag i mig och engagerat mig mycket. Det är bland annat förslagen om en högtidsdag för åminnelsen av Raoul Wallenberg och Edelstam. Det var stora och viktiga gärningar som gjordes för att upprätta människovärde och rädda människor ur diktatur. Raoul Wallenbergs stora gärning var att rädda människor undan Förintelsen. Om dessa stora och viktiga uppdrag må vi aldrig upphöra att berätta.

Ett enigt utskott har även i år konstaterat att det i Sverige, till skillnad från i andra länder, inte är praxis att hedra enskilda individer med hedersmedborgarskap eller minnesdagar. Jag delar utskottets mening i den principiella frågan. Men jag öppnar för möjligheten att vi i framtiden någon gång diskuterar på vilket sätt vi ska lyfta fram de här viktiga symbolpersonerna i svensk historia på ett alldeles nytt sätt och ur ett nytt perspektiv. Nu har vi en minnesdag den 27 januari som vi firar för att hedra Förintelsens offer. Ännu under en begränsad tid har vi äran att leva tillsammans med och få hedra också överlevarna som fann sin hemvist i Sverige.

Kultur är att ta ställning för det bästa inom oss och omkring oss. Det handlar om att med kulturens hjälp upprätta goda värderingar som tolerans, idealitet och vidsynthet.

År 1940–1941 skrev poeten Paul Eluard åtta dikter som fick namnet Figure humaine, alltså människans ansikte. Det blev en hemlig dikt. Någon gång skulle jag vilja att vi betänkte att när vi diskuterar övergripande kulturfrågor blir de ofta väldigt små och inte så ideologiska. Men Eluards dikter smugglades undan, och de blev sprängkraft för frihet.

På mina skolböcker
På min skolbänk och träden
På sanden på snön
Skriver jag ditt namn

På överraskningarnas ruta
Högt ovanför tystnaden
Skriver jag ditt namn

Och genom makten hos ett ord
Börjar jag om mitt liv
Jag föddes för att lära känna dig
För att nämna dig vid namn
FRIHET

Frihetstanken måste också genomsyra kulturlivet, och när vi talar om övergripande kulturfrågor får vi komma ihåg att inte fastna i detaljer. Kultur handlar om ideologi och ytterst, i förlängningen, om de goda värdena och om död och liv.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

11 § Biblioteks- och språkfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU12
Biblioteks- och språkfrågor.

Anf. 99 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Vi behandlar i dag ett motionsbetänkande som heter *Biblioteks- och språkfrågor*. Betänkandet avstyrker nio motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007. I betänkandet finns tre reservationer. En gemensam reservation, som Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom, går ut på att en nationell biblioteksplan utarbetas för att öka tillgången till bibliotek för alla. Det finns också en gemensam reservation som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna står bakom som handlar om vikten av läs- och skrivfrämjande, arbetsplatsbibliotek och bokombud. Vänsterpartiet stöder dessutom kristdemokraten Inger Davidsons förslag om nationell skolbiblioteksstatistik i en särskild reservation.

Fru talman! Jag läser i Svensk Biblioteksförnings kampanjmaterial för en nationell bibliotekspolitik att det, förutom vårt nationalbibliotek – Kungliga biblioteket, KB – finns 290 kommunala folkbibliotek med omkring 1 000 filialer. Det finns 93 bokbussar, 1 800 bemannade skolbibliotek, 72 forskningsbibliotek, närmare 115 sjukhusbibliotek och flera hundra myndighets- och specialbibliotek. Det finns två huvudmän på nationell nivå som ansvarar för bibliotekspolitiken, Utbildnings- och Kulturdepartementen var för sig.

Det är väl framför allt de bibliotek som ligger under Kulturdepartementet som har fått vidkännas de största neddragningarna. Bortåt 400 folkbibliotek har lagts ned, och 450 000 elever saknar relevant beman-

nade skolbibliotek. Bokbussarna blir färre och färre, och arbetsplatsbiblioteken försvinner.

Vänsterpartiet anser att det behövs en samordnad nationell strategi, en vision för 2000-talets bibliotek. Vi vill säkra tillgången till bibliotek i samhällelig regi och därmed avgiftsfria boklån och hela den miljö för möten mellan människor som folkbiblioteken utgör.

Vi vill också ha en utveckling där biblioteken motsvarar de krav som ställs i ett samhälle som präglas av tekniska landvinningar. Vi vill ha bibliotek där många olika språk och kulturer ryms och berikar varandra. Det är också av de skälen som vi i vårt budgetalternativ avsätter 10 miljoner till de regionala biblioteken för utvecklingsarbete.

Länsbiblioteken ska initiera utvecklingsverksamhet och ansvara för fortbildning av folkbibliotekens personal, såväl på vuxen- som på barnavdelningar. Inte minst när det gäller att nå unga vuxna och tonåringar har biblioteken en viktig utmaning att ta sig an.

Fru talman! Samtidigt som det kommer larmrapporter om att ungdomars läsförståelse blivit sämre och att de läser mindre skönlitteratur saknas det klarhet i vad ett skolbibliotek är och bör vara. Det saknas en politik som stärker skolbiblioteken. Vi har en reservation som går ut på att som ett första steg få ett ordentligt statistiskt underlag över den aktuella situationen för skolbiblioteken.

Skolbibliotekens kvalitet är mycket skiftande i kommuner och skolor. Bibliotekarie saknas i sju av tio skolbibliotek. Ungefär hälften av de fristående skolorna har inga skolbibliotek alls. Samtidigt visar internationella studier att läsförståelsen bland svenska ungdomar sjunker.

Det är i bibliotekslagen – en lag vars innehåll dock är okänt för många skolledare och lärare – som skolbiblioteken är lagfästa. Enligt denna lag ska det inom grundskolan och gymnasieskolan finnas skolbibliotek vars uppgift är att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur såväl som att tillgodose behov av utbildningsmaterial. För att främja elevernas språkutveckling ska biblioteken dessutom erbjuda böcker, informationsteknik och andra medier samt litteratur på andra språk än svenska.

För att ge våra ungdomar möjligheten att möta skönlitteraturen på egna villkor, lust att läsa för nöjes skull och för att ge alla elever bra verktyg att ta till sig skolkunskaper vill vi att kravet på skolbibliotek och kriterierna för dessa ska stå i skollagen.

Fru talman! Jag står naturligtvis bakom samtliga Vänsterpartiets reservationer, men för att vinna tid i voteringen yrkar jag bifall till reservation 3, Arbetsplatsbibliotek och bokombud. Vi i Vänsterpartiet avsätter i vår kulturbudget 10 miljoner kronor till kulturen i arbetslivet för att inrätta och stödja arbetsplatsbibliotek. I detta sammanhang måste jag också nämna den negativa betydelsen av att regeringen tog bort stödet till En bok för alla. Motivet för att ha kvar En bok för alla är att det var en framgångsrik metod att öka läsandet hos läsovana grupper. Det krävs, som också framgår av reservationen, ett engagemang och ett målinriktat läsfrämjande arbete för att nå människor som inte läser eller skriver. Det räcker inte med att det finns ett bibliotek på orten där man bor eller att böcker är billiga. För dem som inte självmant söker sig till böckerna måste böckerna komma till dem. Det är därför som arbetsplatsbibliotek och bokombud är så viktiga att satsa på.

Prot. 2007/08:78

13 mars

*Biblioteks- och
språkfrågor*

Anf. 100 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att alla på något sätt får möjligheten att ta del av det skrivna ordet. Det kan ske via skönlitteratur, fackböcker, talböcker eller något annat. Ett väl fungerande språk är grunden för att man ska kunna ta till vara och utveckla sina demokratiska rättigheter.

Språket är också grunden för all inlärning. Därför anser vi att det är viktigt att stimulera till läsning, gärna så tidigt i åldrarna som möjligt. Men det räcker inte att vi fokuserar bara på barnen. Det är lika viktigt att man hittar vägar för att få fler vuxna att läsa.

I det arbetet ser vi socialdemokrater biblioteken som en viktig aktör. På många håll i landet har biblioteken rollen av dynamiska mötesplatser. Man har naturligtvis mängder med böcker, tidskrifter och ljudböcker, men man har också bland annat författarträffar, studiecirklar, läxläsning, föreläsningar, samhällsinformation och aktivt arbete med läsfrämjande insatser. Biblioteken i vårt land erbjuder medborgarna en mångfald av aktiviteter, och vi vet att biblioteken är uppskattade av många människor.

År 1997 trädde bibliotekslagen i kraft. Detta var en klar politisk markering för att säkerställa avgiftsfria boklån och att det skulle finnas bibliotek i varje kommun. I dagens betänkande finns en moderat motion om att avskaffa bibliotekslagen. Detta förslag liknar förslag som tre av de borgerliga partierna under förra mandatperioden röstade för. Nu när de sitter i majoritetsställning yrkar de avslag på den moderata motionen. Har man ändrat sig, eller är det så att man trots allt fortfarande skulle vilja plocka bort bibliotekslagen men att man i den borgerliga majoriteten inte är riktigt överens? Kanske vi här i dag kan få ett klargörande i den här frågan? Man hänvisar i betänkandet till att regeringen har aviserat en utvärdering av bibliotekslagen. Det skulle vara intressant att få höra från den borgerliga majoriteten när denna utvärdering ska ske.

I betänkandet lyfts frågan om skolbibliotek fram. Vi socialdemokrater delar oron över skolbibliotekens utveckling. Enligt Biblioteksföreningen saknar 450 000 elever i grundskolan ett bemannat skolbibliotek – trots att man vet att bra skolbibliotek förbättrar elevernas läskunnighet med 10–18 procent. I betänkandet lyfts fram att Kulturrådet avser att samla in uppgifter på detta område under innevarande år. Vi socialdemokrater tycker att detta är en otroligt viktig fråga, och vi måste följa utvecklingen noggrant.

Vi socialdemokrater har i dagens betänkande en reservation till förman för motionen Kr308 av Matilda Ernkrans med flera. Motionen tar upp vikten av arbetsplatsbibliotek och bokombud. Det finns en ökande andel medborgare som inte läser. Även om det finns ett bibliotek på orten eller billiga böcker i mataffären lockas man inte till att läsa. Det är en oroande utveckling. Jag undrar vad den borgerliga majoriteten har för förslag för att få fler att läsa.

Vi socialdemokrater anser att det krävs ett engagemang och ett målinriktat arbete för att nå människor som inte läser. Ett sätt är att arbeta med läsfrämjande insatser, arbetsplatsbibliotek och bokombud.

Genom att det finns ett bibliotek på arbetsplatsen finns boken nära. Med bokombudens engagemang och rekommendationer kan man locka fler till att ta del av läsandet. Under de senaste åren har ett flertal vägkrogsbibliotek startats runt om i landet. Detta har skett i samarbete mel-

lan två fackförbund – Transportarbetareförbundet och Hotell- och restaurangfacket. Detta har visat sig mycket uppskattat och lyckat. Vi socialdemokrater anser att läs- och skrivfrämjande insatser, arbetsplatsbibliotek och bokombud är viktiga faktorer som gör det möjligt för människor att bli engagerade samhällsmedborgare i vår demokrati.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till reservation nr 3.

Anf. 101 ESABELLE RESHDOUNI (mp):

Fru talman! Miljöpartiet tycker att Sverige behöver en nationell biblioteksplan. Vi ser Sverige som en framstående kunskapsnation. Då kan vi inte betrakta läsandets infrastruktur som en andra klassens fråga. Det finns problem som vi måste ta tag i.

Tillgången till biblioteken är ojämn. Biblioteken i sig är av skiftande kvalitet. Befolkningen ökar, men antalet bibliotek minskar. Många elever som har läs- och skrivsvårigheter har inte tillgång till ett bemannat bibliotek, som vi har hört flera säga.

Samtidigt är ansvaret för biblioteken splittrat på många händer. Ingen har den överblick över situationen som behövs.

Språket i sig är inte en lokal angelägenhet, även om ansvaret för biblioteken ligger på kommunerna. Tillgången till språket är detsamma som tillgången till demokrati, kultur, utbildning och information. Det är i det sammanhanget vi ska se behovet av en nationell biblioteksplan. Flera hundra biblioteksfilialer har lagts ned, och samtidigt har biblioteksbesöken gått ned med 10 procent.

Det pratas mycket om kunskapssamhället, att vi är på väg in i en tid då kunskap är allt viktigare och då kunskap står i centrum för möjligheterna, ekonomin och samhällets utveckling. Men hur får människor kunskap? Om man inte behärskar språket, om man inte känner ordets valör, om man inte kan formulera eller förstå nyanserna i komplexa resonemang, hur kan man då få kunskap? Språket är nyckeln till kunskap, kultur och demokrati. Biblioteken är för många människor den huvudsakliga vägen till det läsande som är så oerhört viktigt för språket.

Nästan allt det vi hoppas på inom alla andra politiska områden – ekonomi, utbildning, innovation, forskning, sjukvård – bygger på att folk i det här landet behärskar språket. Biblioteken betyder mycket. Biblioteken är för många människor den huvudsakliga och ibland enda möjligheten att få tillräcklig tillgång till böcker.

En pocket då och då har förmodligen de flesta råd att köpa, men hur många har råd att skaffa sig den bokliga mångfald biblioteken kan erbjuda? Ökade kulturella klyftor i samhället hänger samman med ökade ekonomiska och sociala klyftor. Två av bibliotekens viktigaste uppgifter är att ge likvärdiga förutsättningar för jämlikt deltagande i samhället och fungera som fria samlingsplatser som bidrar till att skapa sociala sammanhang.

Fru talman! Drygt 70 procent av de högutbildade besöker biblioteken, och 97 procent i den gruppen läser böcker. Det är kanske inte så konstigt, för hur blir man högutbildad utan böcker? Bland lågutbildade är det knappt 40 procent som besöker biblioteken, och bokläsandet har minskat från 80 till 70 procent i denna grupp.

Det är inte bara så att böcker och utbildning hör ihop – böcker är utbildning.

Prot. 2007/08:78

13 mars

*Biblioteks- och
språkfrågor*

Detta är alltså våra skäl. Läsandet är den enskilt viktigaste strategiska kunskapen i ett civilt samhälle. Biblioteken är därför strategiskt viktiga institutioner för samhället som helhet. Men tillgången och kvaliteten är ojämn. Av detta skäl borde det stå uppenbart för alla att det finns ett behov av en nationell biblioteksplan.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 102 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Först som sist kan man kanske kommentera Gunilla Carlssons lilla inlägg. Jag tror för egen del att bibliotek i mångt och mycket kan ses som den lokala kulturpolitikens basservice. Jag kommer också att utveckla detta något. Jag tror att bibliotek är väldigt viktiga i de allra flesta kommuner och att de lokala politikerna har insikten om detta.

Sedan undrade Gunilla Carlsson om en enskild moderat motion. Jag kan då enkelt sammanfatta det på det sättet att alliansens politik kommer till uttryck i våra svar på alla de motioner som utskottet har behandlat, i alla utskottets svar. Det är alliansens politik, och det är den vi står bakom i de fyra partierna.

Fru talman! Jag är inte alldeles säker på att Svensk Biblioteksför-
ening, finansierad bland annat av svenska kommunala bibliotek runt om i landet, visste med säkerhet att det torsdagen den 13 mars var dags för riksdagen att behandla kulturutskottets betänkande om biblioteks- och språkfrågor. Men på kollektivtrafikens bussar har man i dag här i Stockholm kunnat ta del av en säkert dyr reklamplats som utropar: Bibliotek behöver kärlek. Det hela är en del av en kampanj där föreningen säger sig önska ett antal politiska beslut.

Fru talman! Utan att ta ställning för eller emot alla de krav som ligger bakom denna kampanj går det att hålla med om att bibliotek behöver kärlek. Ja, fru talman, bibliotek är kärlek.

Det är trevligt att kulturutskottets ledamöter väljer att här i kammaren citera olika diktfragment. Det understryker vikten av att interfoliera kulturens uttryck med politikens avtryck.

Jag har i andra sammanhang påmint om den finstämde poeten Sten Selander. I samlingen *En dag* från 1931 skriver han inledningsvis i dikten *På biblioteket*:

Vad här är tyst – som i en kyrka.
Ja – detta är ett heligt rum,
en helig källa, flödande av läkedom och styrka,
som för en stund ger hjärtat frid och gör dess oro stum.
Ro, andlös ro – att sjunka sakta
ner genom döda tidevarv
och där se tysta drömskepp frakta
från Ur och Ninive sin frakt av människosjälens arv.
Hit gavs det till förvaring,
allt skeppen haft ombord.
Här skimrar det, här blommar det i underbar förklaring
som om det aldrig haft sin rot i kvalens bittra jord.

Fru talman! Sverige ser olika ut. Det har konstaterats i andra sammanhang, och det får göras även här. Vanligtvis när bibliotek diskuteras lyfts faktum fram om sjunkande utlåning och stängd verksamhet. Det finns exempel på det. Men det finns också hoppningivande tecken. Låt mig peka på min egen hemkommun Ängelholm. Där meddelades i slutet av januari i år att boksuget ökat. Utlåningen för det senaste hela mätåret, 2006, hade ökat med 3 procent eller ungefär 10 000 lån. I Ängelholm handlar det numera om cirka tio lån om året per invånare mot riksnittets sju.

Jag tror att en av förklaringarna kan vara förekomsten av många biblioteksfilialer men också att biblioteken fungerar som nav för kunskap, fantasi och information i de olika kommundelarna genom att utöver böckerna också erbjuda datorer, konstutställningar samt att det finns intresserad personal som vill hjälpa till att erbjuda goda läsupplevelser.

En möjlig spegelbild av att biblioteken i landet som helhet kan notera sjunkande utlåning kan i sig vara det positiva som Svenska Förläggareföreningen lyfter fram i sin branschstatistik. Under 2006 ökade försäljningen med 6 procent. Det talas om rekord. Fler böcker såldes än tidigare. Totalt omsätter den svenska bokmarknaden ca 7 miljarder kronor, och antalet sålda volymer beräknas till smått otroliga 80 miljoner.

Fru talman! Alldeles oavsett om vi talar om författare som Shakespeare eller Goethe, August Strindberg eller Sigrid Undset, eller om bokhjältar som Harry Potter, Lilla My och Pippi Långstrump, måste två viktiga faktorer uppfyllas: för det första tillgången på böcker och för det andra möjligheten att läsa.

När det gäller tillgången på böcker har det nog aldrig varit så bra som det är nu. Utöver alla bibliotek och affärer som erbjuder böcker finns rikliga möjligheter att handla inbundet såväl som pocket på Ica och Coop, hos bensinhandlaren eller tillsammans med kvällstidningen.

Alliansregeringen har också en målmedveten politik för att öka kunskaperna i skolan. Där det ställs krav, och där det skapas förutsättningar för en garanti omfattande läsa, skriva och räkna, där ges nödvändiga kunskapsverktyg för att bli morgondagens biblioteksbesökare likaväl som bokhandelskund.

I sammanhanget finns det anledning att beröra kristdemokraten Inger Davidsons motion om behov av skolbiblioteksstatistik och Svensk Biblioteksförenings uppgift om att 450 000 elever saknar ett bemannat skolbibliotek. Kulturrådet har för avsikt att samla in uppgifter inom detta viktiga område och under 2009 presentera statistik. Den finns det då anledning att både läsa och begrunda. Kulturrådet arbetar även med läsfrämjande verksamhet, som är nog så viktig. Men, fru talman, den viktigaste läsfrämjande åtgärden är en skola som förser barnen med grundläggande kunskaper. Till allt detta uppräknade kommer också den kulturutredning som nu arbetar under förläggare Ewa Swartz ledning och vars resultat väntas presenteras i slutet av detta år.

Fru talman! Bibliotek är kärlek. Låt mig därför kärleksfullt få yrka bifall till kulturutskottets samtliga förslag inom området biblioteks- och språkfrågor.

Anf. 103 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Hans Wallmark säger i sitt anförande att det är väldigt viktigt med bibliotek. Så långt är vi överens.

Han säger också att man i de flesta kommuner tycker att bibliotek är viktiga. Just därför var det viktigt för oss att lagfästa allas rätt till avgiftsfria boklån och att det ska finnas bibliotek i hela landet. Det är precis de här orden: I de flesta kommuner tycker man att biblioteken är viktiga. Men vad händer om jag råkar vara boende i den kommun där de kommunpolitiker sitter som inte tycker att biblioteken är viktiga?

Därför ställer jag frågan till Hans Wallmark utifrån en motion, och han säger att en borgerlig regering består av fyra olika partier som tycker olika. Det förstår jag också – det är ett givande och tagande.

Jag frågar i mitt anförande: Hur ställer sig Moderaterna i den här frågan? Ni är ju fyra partier, och jag sade också att det under förra mandatperioden var tre av de borgerliga partierna som ställde sig bakom utvärderingen av bibliotekslagen. Ett parti hängde inte på reservationen. Jag vet att ett parti i dag har backat på värdet av att vi ska ha en bibliotekslag.

Vad säger Moderaterna och Hans Wallmark om vikten av en bibliotekslag?

Anf. 104 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! När jag sade att jag tror att det är så i de flesta kommuner syftade jag naturligtvis på att jag har rikligare kännedom om borgerligt styrda kommuner än om vänsterstyrda kommuner. Jag ville göra den lilla parentesen eftersom jag inte vet hur man tänker i de vänsterstyrda. Jag utgår ifrån att man i de borgerligt styrda tycker att biblioteken är den lokala kulturpolitikens basservice.

Jag har varit kommunstyrelsens ordförande i Ängelholm och jag har varit kommunalråd. Jag tycker att det är viktigt att man hittar en bra gränsdragning mellan den nationella nivån och den lokala nivån. Det finns många viktiga frågor och det är lätt hänt att nationella politiker säger: Det här är viktigt, och det här är viktigt.

Ansvar ska utkrävas lokalt. Dålig lokalpolitik, till vilken exempelvis en dålig kulturpolitik skulle kunna höra, får man stå till svars för inför de egna medborgarna.

Gunilla Carlsson noterade insiktsfullt att politik i koalition med andra partier är ett givande och tagande. På den punkten får jag ge Socialdemokraterna rätt. Vi har ju under de föregående åren sett vilket givande och tagande det har varit mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet – inte alltid till medborgarnas fördel.

Avslutningsvis undras var Moderaterna står i frågan om de avgiftsfria biblioteken.

Herr talman! Jag läser inlant ur kulturutskottets betänkande: De avgiftsfria biblioteken har en viktig roll för att främja läsandet och nå nya grupper av läsare.

Det var skrivet av ett enigt utskott, det vill säga, utöver det parti som Gunilla Carlsson tillhör, de fyra allianspartierna, varav Moderaterna är ett. Det som står där är vår politik.

Anf. 105 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Herr talman! Hans Wallmark säger att det här är vår politik. I ditt anförande tidigare sade du att vi är fyra olika partier som tycker olika. Vad jag kan läsa ut av era program på webben tycker några att man ska ta bort bibliotekslagen, några tycker att man ska värna bibliotekslagen. Vad innebär det att stärka bibliotekens roll i den borgerliga majoritetens politik? Det kan ju se väldigt olika ut. Jag kan förstå att några tycker att det är viktigt att vi har en bibliotekslag, medan några, däribland Moderaterna, tycker att det är kommunerna själva som ska styra om det ska finnas bibliotek i den borgerligt styrda kommunen eller inte.

Vi socialdemokrater tycker att det är viktigt att alla, oavsett i vilken kommun i landet man bor, har tillgång till bibliotek.

I mitt anförande ställde jag en annan fråga som jag inte har fått svar på. Ni hänvisar flera gånger till att det ska ske en utvärdering av bibliotekslagen. Jag frågade om Hans Wallmark kan ge ett datum för när den utvärderingen ska sätta i gång.

Jag har en annan hänvisning till betänkandet där man säger att man ska göra en översyn av de litteraturpolitiska insatserna. Vi märker att allt färre läser böcker. Som Siv var inne på i sitt anförande plockade ni bort de resurser som En bok för alla hade för att jobba med läsfrämjande insatser och som de gjorde ett väldigt bra arbete med. Även då hänvisade man till att man skulle göra en översyn av de litteraturpolitiska insatserna.

Nu undrar jag: När tänker man sätta det här i sjön?

Anf. 106 HANS WALLMARK (m) replik:

Herr talman! Jag satt inte med här i riksdagen under de tidigare mandatperioderna. Men herr talman och de äldre ledamöterna kanske känner till att på den tiden, när allianspartierna befann sig i opposition, kanske man någon gång, för att driva regeringen med regeringspartiet och dess två stödpartier framför sig, ställde den typen av frågor som Gunilla Carlsson nu retoriskt använder, nämligen avkrävde datum för redovisning av översyner och utredningar. Jag får säga att jag beklagligtvis inte har de exakta datumen för när redovisningarna kommer. Jag förstår dock den retoriska poängen i Gunilla Carlssons fråga. Jag ber att få säga "pass" på just den punkten.

När det gäller det andra är det riktigt att vi under förra året hade diskussionen om bidraget till En bok för alla. Regeringen omvandlade de 10 miljonerna till att man skulle ha översättningsstöd för att sälja in svensk litteratur utomlands. Av de 10 miljonerna var 3 miljoner tänkt till strategier för läsfrämjande åtgärder. Det har fattats beslut om det här rätt nyligen så det tar ett tag innan man får se de exakta effekterna.

Jag hoppas att få återkomma till kammaren och för både herr talman och Gunilla Carlsson kunna redovisa de fina strategier som man säkert tar fram för olika former av läsfrämjande åtgärder.

Jag vill understryka att det är klart att man kan hitta nyanser mellan de fyra allianspartierna, men jag vill påminna Gunilla Carlsson och kammaren om att vi har en koalitionsregering som vilar på ett majoritetsmandat från riksdagen. Vi samarbetar och samverkar. Den politik som vi ger uttryck för är vår gemensamma. Det är Moderaternas, det är

Folkpartiet liberalernas, det är Kristdemokraternas och det är Centerpartiets.

Anf. 107 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp):

Herr talman! Kulturutskottet besökte nyligen ett av världens allra mest spännande bibliotek, biblioteket i Alexandria – det nya, vackra, ljusa. Vi hoppas att det fria ordet där ska finna en varaktig hemvist, oensurerat.

En av Sveriges, i mitt tycke, vackraste byggnader är stadsbiblioteket här i Stockholm, ritat av Gunnar Asplund. Ingen kan väl ha missat den stundom animerade diskussion som pågår om utbyggnad av detta bibliotek.

Vi konstaterar att det finns ett brinnande intresse och en stor lust hos allmänheten att bidra med sina synpunkter på vad många ser som kulturens hjärta, nämligen biblioteken. Vi ska vara glada att bibliotek väcker så starka känslor i en tid av växande ytlighet på många områden. Biblioteken är centrala för demokratin, i vårt land precis som i hela världen.

Jag har rest en hel del i landet och upptäckt samma sak i både stora städer och små samhällen. I Gävle till exempel, som jag besökte för någon månad sedan, berättade bibliotekarien hur man har valt att prioritera att hålla biblioteket öppet 7 dagar i veckan – 365 dagar om året, också på julafton – för att skapa en samlingsplats för människor av olika religioner och kulturer. Det är ju faktiskt så att inte alla firar julafton.

Det är intressant att fråga sig varför folkbiblioteken är så älskade i Sverige. Det är den mest välbesökta kulturinstitutionen. När man undersöker vilka institutioner befolkningen har förtroende för kommer biblioteken alltid högt upp.

Varför har biblioteken en så stor plats i våra hjärtan? Kanske för att biblioteken erbjuder en fristad för människor, en fristad för den fria tanken, för reflexion, eftertanke och fördjupning.

Herr talman! Låt oss slå fast att det fria ordet tillhör oss alla. På många orter är biblioteket den enda kulturinstitutionen. Därför vill jag, framför allt med adress till Gunilla Carlsson, slå fast att bibliotekslagen ska bevaras för att garantera alla människors rätt till böcker, stärka bibliotekens roll och säkerställa tillgänglighet och avgiftsfria boklån i hela landet – precis som vi har skrivit i detta års betänkande. Det som står i tidigare betänkanden är historia.

”Yesterday is history, tomorrow is mystery, but today is the present.” Så brukar Desmond Tutu säga. Jag tar mig friheten att citera honom i detta. Det som är skrivet i dag gäller i dag och för framtiden.

Därför avser regeringen att nu under mandatperioden utvärdera bibliotekslagen. Jag är stolt över att Folkpartiet har ställt sig bakom den. Det känns självklart för mig att ett liberalt parti ska försvara rätten till avgiftsfria boklån för alla människor.

På biblioteket kan varje människa genom den litterära skatten och den professionella personalen kostnadsfritt söka sig till och ta del av bildning och kunskap, låta sig inspireras av nya tankar eller bara söka sig till den fristad som bibliotek och litteratur innebär.

Det är självklart viktigt att bejaka den kreativitet som finns inom biblioteksvärlden och att utveckla verksamheten med satsningar även på nya

medier och kulturformer. Det kanske kan leda till att nya grupper söker sig till biblioteken och att andra hittar tillbaka.

Herr talman! Jag vill också passa på att nämna att det är bra att svenska författare också i fortsättningen kommer att få bibliotek ersättning för att deras böcker lånas ut på biblioteken. Efter tre års förhandlingar har nämligen EU-kommissionen nu godkänt det svenska systemet med ersättningar till författare som skriver på svenska eller bor i Sverige. Tidigare hävdade man att systemet var diskriminerande på grund av nationalitet. Men regeringen har betonat att ersättningen är tänkt just för att värna det svenska språket. Jag är glad över att EU-kommissionen har gett med sig på denna punkt.

Herr talman! Vi måste också komma ihåg att det är upp till oss att vinna varje ung människas insikt om att orden kan befria och upprätta och frigöra en människas kreativitet. Jag har sagt det förr, och jag säger det igen: Den som äger ett språk är både rik och trygg. Han eller hon kan utan svårighet uttrycka sig, debattera och argumentera för sin sak och ta plats på samhällets alla estrader, kulturella, politiska och sociala. Det är en oändligt viktig uppgift för samhället att ge varje barn tillgång till ett sådant levande språk som man kan tala, skriva, kommunicera på och förresten även tala på, ett språk som kan bära ända in i drömmens land. Det språket är bara modersmålet.

Jag är stolt över att regeringen nu kommer att säkerställa att svenska språket en gång för alla blir lagskyddat. Resultatet av den nyligen genomförda utredningen kommer snart att redovisas, varefter riksdagen kan fatta det beslut om lagskydd som vi skulle ha fattat redan 2005 men som då tyvärr slarvades bort.

Herr talman! På bara hundra år har Sverige kommit att bli ett ledande kunskapssamhälle. Sverige var sent med att en gång införa kvinnlig rösträtt. I dag är vi ett av de mest jämställda länderna i världen. Dessa framgångar hade inte uppnåtts utan en enträgen kamp för allas rätt till språk och bildning. Biblioteken spelade en central roll för allas rätt till kunskap, demokrati och rösträtt.

Vi vet att Fogelstadgruppen, bestående av mina liberala föregångare och förebilder som kämpade för kvinnlig rösträtt och var besjälade av frågor om språk och litteratur, hade sin hemvist i biblioteken, och där möter vi den än i dag.

I dag möter vi nya utmaningar. Utanförskapet är stort. Många unga växer upp utan läsande föräldrar, och många har flytt från krig och hemska förhållanden. Jag är övertygad om att biblioteken kommer att spela en lika viktig roll för att möta framtidens utmaningar för vårt samhälle nu som för hundra år sedan.

Herr talman! Jag tycker att betänkandet i stor utsträckning tillgodoser motionärerna helt eller delvis, och jag yrkar bifall till förslaget i dess helhet i betänkandet med orden: bibliotek är kärlek.

Anf. 108 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Herr talman! Jag känner lite grann pressen att hålla ett kort och koncist anförande i detta angelägna ärende, och vi diskuterar biblioteken och språkfrågorna.

Prot. 2007/08:78

13 mars

*Biblioteks- och
språkfrågor*

Jag skulle vilja säga, vilket har sagts här förut, att vi i betänkandet inte direkt har skrivit att bibliotek behöver kärlek. Men vi kan uttala att de avgiftsfria biblioteken har en viktig roll för att främja läsandet och nå nya grupper av läsare. Precis som har sagts tidigare och som klart uttrycks i betänkandet kommer bibliotekslagen att utvärderas under mandatperioden. Syftet, vilket också framkommer i efterföljande meningar, med detta är att stärka bibliotekens roll samt att säkerställa tillgängligheten och avgiftsfriheten i framtiden. Det är ett ganska viktigt uttalande.

Jag ska bara kortfattat framföra några ytterligare kommentarer om detta eftersom frågan om bland annat planer och statistik har efterfrågats i debatten här och också tas upp i betänkandet.

För ett tag sedan besökte jag stadsbiblioteket i Norrköping. Det är ett ganska stort bibliotek men också väldigt levande. Norrköpings stadsbibliotek sätter, vad jag förstår, Norrköpingsborna och människor i Norrköpings omnejd i läsning. När jag var där kunde jag se att det på biblioteket finns väldigt mycket. Det finns barnavdelning, IT-avdelning som ständigt byggs ut och medborgarservice. Där hålls föreläsningar, seminarier och något som man kallade köksbordssamtal. Det fanns till och med restaurang och kafé i anslutning till biblioteket. Även en del samhällskontor finns där. Det är väldigt levande och omfattande. Det är precis så som jag vill att ett bibliotek ska vara.

Biblioteken är viktiga i utvecklingen av vårt kunskapssamhälle, vilket också har sagts här tidigare. Men det förändrade samhället ställer också nya krav på bibliotekens tjänster. Biblioteken måste få vara en självklar plats på den politiska agendan. Den nuvarande bibliotekslagen ska utvärderas. Bakom detta döljer sig naturligtvis ett antal frågor om utveckling av biblioteksväsendet. Jag menar att det behövs en gemensam och samlad bibliotekspolitik i vårt land, en vision och en politik som uppmärksammar och utvecklar bibliotekens roll i kunskapssamhället.

Då kan man fundera på varför det behövs en utvärdering och en nationell vision. Det finns många svar på det, och jag ska inte gå in på alla här.

Biblioteken är en kulturell mötesplats och också en kunskapsinstitution som inte har blivit mindre viktig. Biblioteken sammantaget tar varje år emot kanske 100 miljoner besök i vårt land, och 65 procent av befolkningen besöker någon gång under året biblioteket. 91 procent av invånarna anser att biblioteken är viktiga för att ett modernt samhälle ska fungera.

Precis som det anges i betänkandet finns det både goda exempel och intressanta projekt och initiativ som kan betyda mycket för utvecklingen av biblioteken. En annan utmaning och till viss del också ett problem är det som någon belyste tidigare i debatten, nämligen att det finns många olika nivåer och många olika huvudmän – kommuner, landsting, högskolor, organisationer och företag. Det är en mångfald som är berikande och som naturligtvis ska värnas. Som komplement till denna mångfald behövs ett sammanhållet ansvar och en sammanhållen politik för biblioteken på nationell nivå, vilket saknas i dag.

Kulturrådet sammanställer statistik men har egentligen inget ansvar för uppföljning av denna statistik. Kungliga biblioteket har ansvar för forskningsbibliotek, medan Skolverket och Myndigheten för skolutveckling ansvarar för skolbibliotek. Bristen på denna sammanhållna politik

gör att det är svårt att skapa sig en helhetsbild av bibliotekens situation. Kunskapsinhämtningen blir därför bristfällig och splittrad. Ett samlat nationellt ansvar menar jag kommer i spåren av en utvärdering av bibliotekslagen. Det skulle ge alla bibliotek oavsett huvudman bättre förutsättningar att utvecklas till framgångsrika aktörer i det framtida samhället. Bibliotekens betydelse för folkbildningen ska inte underskattas. Därför är det självklart för oss att det också i framtiden ska vara avgiftsfritt att låna böcker.

De här frågorna blir säkert en del av Kulturutredningen, men jag ser dem också som en del av den aviserade utvärderingen av just bibliotekslagen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 12 §.)

Prot. 2007/08:78
13 mars

*Biblioteks- och
språkfrågor*

12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU13 Minoritetsfrågor

Punkt 8 (Teckenspråk)

1. utskottet

2. res. 5 (v)

Votering:

235 för utskottet

19 för res. 5

95 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 s, 77 m, 19 c, 19 fp, 16 kd, 14 mp

För res. 5: 1 s, 18 v

Frånvarande: 39 s, 20 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU18 Vallagsfrågor

Punkt 7 (Funktionshindrades möjligheter att delta i val)

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

239 för utskottet

18 för res.

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 s, 78 m, 19 c, 19 fp, 16 kd, 14 mp

För res.: 18 v

Frånvarande: 37 s, 19 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

FöU8 Naturkatastroffond m.m.

1. utskottet

2. res. (v)

Votering:

239 för utskottet

18 för res.

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 s, 78 m, 19 c, 19 fp, 16 kd, 14 mp

För res.: 18 v

Frånvarande: 37 s, 19 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

KrU4 Vissa folkrörelsefrågor

Punkt 1 (Sexualpolitiska organisationer)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

164 för utskottet

93 för res. 1

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 19 c, 19 fp, 16 kd, 18 v, 14 mp

För res. 1: 93 s

Frånvarande: 37 s, 19 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 5 (Jämställt fritids- och kulturliv för ungdomar)

1. utskottet

2. res. 2 (mp)

Votering:

241 för utskottet

16 för res. 2

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 s, 78 m, 19 c, 19 fp, 16 kd, 18 v

För res. 2: 2 s, 14 mp

Frånvarande: 37 s, 19 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU5 Övergripande kulturfrågor

Punkt 1 (Kultur för alla)

1. utskottet

2. res. 1 (s)

Votering:

164 för utskottet

93 för res. 1

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 19 c, 19 fp, 16 kd, 18 v, 14 mp

För res. 1: 93 s

Frånvarande: 37 s, 19 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 3 (Jämställdhetsperspektiv inom kulturen)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

132 för utskottet

125 för res. 2

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 78 m, 19 c, 19 fp, 16 kd

För res. 2: 93 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 37 s, 19 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Punkt 11 (Minoritetsspråkskonventionen)

1. utskottet

2. res. 6 (v)

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU12 Biblioteks- och språkfrågor

Punkt 2 (Nationell biblioteksplan)

1. utskottet

2. res. 1 (v, mp)

Votering:

223 för utskottet

34 för res. 1

92 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 s, 78 m, 19 c, 19 fp, 16 kd

För res. 1: 2 s, 18 v, 14 mp

Frånvarande: 37 s, 19 m, 10 c, 9 fp, 8 kd, 4 v, 5 mp

Sven-Erik Österberg (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Prot. 2007/08:78

13 mars

Punkt 4 (Arbetsplatsbibliotek och bokombud)

1. utskottet

2. res. 3 (v, s)

Votering:

143 för utskottet

110 för res. 3

96 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 77 m, 19 c, 18 fp, 15 kd, 14 mp

För res. 3: 92 s, 18 v

Frånvarande: 38 s, 20 m, 10 c, 10 fp, 9 kd, 4 v, 5 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om förlängd motionstid och motionsrätt

Skrivelse

2007/08:67 Sverige och Afrika – en politik för gemensamma utmaningar och möjligheter

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna skrivelse skulle förlängas till *måndagen den 31 mars*.

Redogörelser

2007/08:ER1 Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

2007/08:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på dessa redogörelser.

14 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmälades och bordlades

Propositioner

2007/08:95 Ett starkare skydd mot diskriminering

2007/08:115 Ny marknadsföringslag

Skrivelser

2007/08:77 ILO:s konvention om identitetshandlingar för sjömän

2007/08:90 Nordiskt samarbete 2007

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på dessa skrivelser.

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 mars

2007/08:505 Neddragning av KY på kultur- och medieområdet

av *Leif Pettersson* (s)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2007/08:506 Regional fördelning

av *Ulla Andersson* (v)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:507 Villkor för asylsökande

av *Eva Johnsson* (kd)

till statsrådet Tobias Billström (m)

2007/08:508 Småföretagens kreditmarknad

av *Ulla Andersson* (v)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2007/08:509 Meddelarfrihet i offentligt finansierad privat verksamhet

av *Patrik Björck* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:510 Fler aktörer inom arbetsförmedling för att bryta utanförskapet

av *Désirée Pethrus Engström* (kd)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2007/08:511 Finansiering av infrastruktur

av *Pia Nilsson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:512 Sverige, EU och den kritiska dialogen med den iranska regimen

av *Amineh Kakabaveh* (v)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:513 Rehabiliteringskedjan och jämställdheten

av *Siw Wittgren-Ahl* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2007/08:514 Biologisk mångfald i havet

av *Wiwi-Anne Johansson* (v)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2007/08:515 Apoteket och landsbygden

av *Elina Linna* (v)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2007/08:516 Värdig äldreomsorg för homo- och bisexuella

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:517 Sexuella övergrepp på djur

av *Monica Green* (s)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 mars.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 mars

2007/08:944 Svenskt snus på den europeiska marknaden

av *Hans Rothenberg* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2007/08:945 Diplomatiska sanktioner mot Kuba

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:946 Europarådet och FN:s kampanj mot mäns våld

av *Carina Hägg* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2007/08:947 FN:s kampanj mot våld mot kvinnor

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2007/08:948 Offentliggörande av propositioner

av *Marianne Berg* (v)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

2007/08:949 Minoritetsskydd för små aktieägare

av *Johan Pehrson* (fp)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2007/08:950 Förändringar i intagningen till högskolan

av *Louise Malmström* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2007/08:951 Utförsäkning som friskvård

av *Patrik Forslund* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

2007/08:952 Klarhet angående försvunnen svensk i Colombia

av *Carin Runeson* (s)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2007/08:953 Bättre och säkrare snöskoterleder

av *Leif Pettersson* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2007/08:954 Väntetiderna för bilstöd

av *Tomas Eneroth* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2007/08:955 Fribeloppet

av *Patrik Forslund* (m)

till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 18 mars.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.50,
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 104 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBET HANSING ENGSTRÖM

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Minoritetsfrågor	2
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU13	2
Anf. 1 MARIANNE BERG (v)	2
Anf. 2 HELENE PETERSSON i Stockaryd (s)	3
Anf. 3 STEFAN TORNBERG (c)	4
Anf. 4 KJELL ELDENSJÖ (kd)	6
(Beslut fattades under 12 §.)	7
5 § Vallagsfrågor	7
Konstitutionsutskottets betänkande 2007/08:KU18	7
Anf. 5 MARIANNE BERG (v)	7
Anf. 6 PHIA ANDERSSON (s)	8
Anf. 7 EVA BENGTON SKOGSBERG (m)	9
Anf. 8 ANNIE JOHANSSON (c)	10
Anf. 9 HANS WALLMARK (m)	11
(Beslut fattades under 12 §.)	11
6 § Naturkatastroffond m.m.	12
Försvarsutskottets betänkande 2007/08:FöU8	12
Anf. 10 ULLA ANDERSSON (v)	12
Anf. 11 MATS BERGLIND (s)	14
Anf. 12 ULLA ANDERSSON (v) replik	14
Anf. 13 MATS BERGLIND (s) replik	15
Anf. 14 ULLA ANDERSSON (v) replik	15
Anf. 15 MATS BERGLIND (s) replik	16
Anf. 16 STAFFAN DANIELSSON (c)	16
Anf. 17 ULLA ANDERSSON (v) replik	18
Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	18
Anf. 19 ULLA ANDERSSON (v) replik	19
Anf. 20 STAFFAN DANIELSSON (c) replik	19
Anf. 21 LARS GUSTAFSSON (kd)	19
(Beslut fattades under 12 §.)	20
7 § Vissa folkrörelsefrågor	21
Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU4	21
Anf. 22 LEIF PETTERSSON (s)	21
Anf. 23 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	22
Anf. 24 DAN KIHLSSTRÖM (kd)	23
Anf. 25 TORBJÖRN BJÖRLUND (v)	25
Anf. 26 ESABELLE RESHDOUNI (mp)	26
Anf. 27 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	27
Anf. 28 ESABELLE RESHDOUNI (mp) replik	27
Anf. 29 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp) replik	27
Anf. 30 ESABELLE RESHDOUNI (mp) replik	27
(Beslut fattades under 12 §.)	27

8 § Övergripande kulturfrågor.....	28	Prot. 2007/08:78
Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU5	28	13 mars
Anf. 31 SIV HOLMA (v)	28	
(forts. 10 §)	29	
Ajournering.....	29	
Återupptagna förhandlingar	29	
9 § Frågestund.....	30	
Anf. 32 ANDRE VICE TALMANNEN	30	
<i>Barn i ekonomiskt utsatta familjer.....</i>	<i>30</i>	
Anf. 33 VERONICA PALM (s)	30	
Anf. 34 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	30	
Anf. 35 VERONICA PALM (s)	30	
Anf. 36 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	31	
<i>Hållbar stadsutveckling och kollektivtrafiken.....</i>	<i>31</i>	
Anf. 37 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	31	
Anf. 38 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	31	
Anf. 39 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	32	
Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c).....	32	
<i>Jobb för dömda som avtjänat sina straff.....</i>	<i>32</i>	
Anf. 41 HENRIK VON SYDOW (m).....	32	
Anf. 42 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	33	
Anf. 43 HENRIK VON SYDOW (m).....	33	
Anf. 44 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	33	
<i>Kunskapen om privatekonomi.....</i>	<i>34</i>	
Anf. 45 LENNART SACRÉDEUS (kd)	34	
Anf. 46 Statsrådet MATS ODELL (kd)	34	
Anf. 47 LENNART SACRÉDEUS (kd)	34	
Anf. 48 Statsrådet MATS ODELL (kd)	35	
<i>Läraryrkets status</i>	<i>35</i>	
Anf. 49 LENNART PETTERSSON (c)	35	
Anf. 50 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	35	
Anf. 51 LENNART PETTERSSON (c)	36	
Anf. 52 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	36	
<i>Materielprojektet SEP</i>	<i>36</i>	
Anf. 53 EVA SONIDSSON (s)	36	
Anf. 54 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	37	
Anf. 55 EVA SONIDSSON (s)	37	
Anf. 56 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	37	
<i>Basindustrin och utsläppen.....</i>	<i>38</i>	
Anf. 57 MAURICIO ROJAS (fp).....	38	
Anf. 58 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	38	
Anf. 59 MAURICIO ROJAS (fp).....	38	
Anf. 60 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	38	
<i>USA:s metoder för brottsbekämpning.....</i>	<i>39</i>	
Anf. 61 THOMAS BODSTRÖM (s).....	39	
Anf. 62 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	39	
Anf. 63 THOMAS BODSTRÖM (s).....	39	
Anf. 64 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	39	

<i>Vårdnadsbidraget och förskolan</i>	40
Anf. 65 MARIE GRANLUND (s)	40
Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	40
Anf. 67 MARIE GRANLUND (s)	41
Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	41
<i>Unga Kris verksamhet</i>	41
Anf. 69 HELENA BOUVENG (m)	41
Anf. 70 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	42
Anf. 71 HELENA BOUVENG (m)	42
Anf. 72 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	42
<i>Rätten till telefoni</i>	42
Anf. 73 KARIN ÅSTRÖM (s)	42
Anf. 74 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	43
Anf. 75 KARIN ÅSTRÖM (s)	43
Anf. 76 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	43
<i>Bostadsbyggandet</i>	44
Anf. 77 JOHAN LÖFSTRAND (s)	44
Anf. 78 Statsrådet MATS ODELL (kd)	44
Anf. 79 JOHAN LÖFSTRAND (s)	44
Anf. 80 Statsrådet MATS ODELL (kd)	45
<i>Försäljningen av Apoteket</i>	45
Anf. 81 BERIT ANDNOR (s)	45
Anf. 82 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	45
Anf. 83 BERIT ANDNOR (s)	46
Anf. 84 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	46
<i>Överenskommelse om betygssystemet</i>	46
Anf. 85 MATS PERTOFT (mp)	46
Anf. 86 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	47
Anf. 87 MATS PERTOFT (mp)	47
Anf. 88 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (fp)	47
<i>Judiska församlingars säkerhetskostnader</i>	48
Anf. 89 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	48
Anf. 90 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	48
Anf. 91 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	48
Anf. 92 Justitieminister BEATRICE ASK (m)	48
Anf. 93 ANDRE VICE TALMANNEN	49
10 § (forts. från 8 §) Övergripande kulturfrågor (forts. KrU5)	49
Anf. 94 NIKOS PAPADOPOULOS (s)	49
Anf. 95 ESABELLE RESHDOUNI (mp)	50
Anf. 96 ANNE MARIE BRODÉN (m)	51
Anf. 97 SOLVEIG TERNSTRÖM (c)	52
Anf. 98 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	54
(Beslut fattades under 12 §.)	56
11 § Biblioteks- och språkfrågor	56
Kulturutskottets betänkande 2007/08:KrU12	56
Anf. 99 SIV HOLMA (v)	56
Anf. 100 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	58
Anf. 101 ESABELLE RESHDOUNI (mp)	59

Anf. 102 HANS WALLMARK (m).....	60	Prot. 2007/08:78
Anf. 103 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik.....	62	13 mars
Anf. 104 HANS WALLMARK (m) replik.....	62	
Anf. 105 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik.....	63	
Anf. 106 HANS WALLMARK (m) replik.....	63	
Anf. 107 CECILIA WIKSTRÖM i Uppsala (fp)	64	
Anf. 108 DAN KIHLESTRÖM (kd)	65	
(Beslut fattades under 12 §.).....	67	
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	67	
KU13 Minoritetsfrågor	67	
KU18 Vallagsfrågor	67	
FöU8 Naturkatastroffond m.m.	68	
KrU4 Vissa folkrörelsefrågor	68	
KrU5 Övergripande kulturfrågor.....	69	
KrU12 Biblioteks- och språkfrågor	69	
13 § Beslut om förlängd motionstid och motionsrätt.....	70	
14 § Bordläggning och beslut om motionsrätt.....	70	
15 § Anmälan om interpellationer.....	71	
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	72	
17 § Kammaren åtskildes kl. 16.34.....	73	

Tryck: Elanders, Vällingby 2008